Влада - Радам!

Голос України

ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

№ 216 (1716) ♦ Вівторок, 18 листопада 1997 року ♦ Ціна договірна

Чи пахне приватизаційний пиріг зарплатою?

Приватизація запорізької енергогенеруючої компанії «Дніпроенерго» дозволить погасити заборгованість у зарплаті, отримати підприємству достатньо оборотних грошей, щоб, як мінімум, удвічі збільшити виробництво електроенергії. Так вважає виконуючий обов'язки голови Фонду держмайна України Володимир Лановий, що відвідав «Дніпроенерго» в ході робочої поїздки до Запоріжжя.

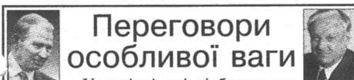
Передбачається, що надходження від акцій покриють борг працівникам підприємства в зарплаті, яку не виплачують з лютого поточного року і яка становить 70 млн. грн. Дебіторська заборгованість «Дніпроенерго» нараховує нині 132 млн. грн. Керівництво області планує до кінця місяця зменшити її до 90 млн. грн., а з початку 1998 року провести конкурс, що дасть змогу приступити до безпосередньої реконструкції підприємства. Та хто знає, чи варто іншим наслідувати приклад запорізьких енергетиків і що вийде з поділу приватизаційного пирога?

Нарада у Голови Верховної Ради України

Голова Верховної Ради України Олександр Мороз 17 листопада провів нараду з головами комітетів та керівниками депутатських фракцій і груп, на якій було обговорено кілька питань і, насамперед, розклад пленарних засідань 18 — 21 листопада та 2 —5 грудня.

Перед цим він поінформував присутніх, що було зроблено з початку восьмої сесії. Зокрема, розглянуто 142 питання, прийнято 35 законів, до 20 законів ухвалено зміни і доповнення, що свідчить про інтенсивну й наполегливу роботу вищого законодавчого органу держави.

(Закінчення на 2-й стор.).

Переговори особливої ваги

У вихідні дні відбулася неформальна зустріч Президента України Леоніда Кучми і Президента РФ Бориса Єльцина у Завидово. За словами представника прес-служби, сторони обмінялися думками з питань поглиблення двостороннього співробітництва з усього спектра відносин Росії й України. Зокрема — про зняття податку на додану вартість у взаємній торгівлі.

(Закінчення на 2-й стор.).

Комплімент приватному сектору...

У Львові побувала перша леді США Хілларі Клінтон. Мета її вояжу по країнах СНГ, зокрема Україні, — зміцнення зв'язків між державами колишнього СРСР та Сполученими Штатами, обмін ідеями і досвідом етнічної та релігійної толерантності, а також засвідчення підтримки важливих демократичних процесів.

Нещодавно у Вашингтоні Хілларі Клінтон заявила, що «ті держави і регіони, котрі я відвідаю, вже досягли значного прогресу. Приватний сектор, наприклад, нині становить більш як 50 відсотків економіки. Я сподіваюся, що цей візит підкреслить зусилля, яких доклала кожна з країн, аби збудувати демократичне суспільство і здійснити зміни, необхідні для того, щоб кожен громадянин міг повністю реалізувати закладене в ньому від Бога».

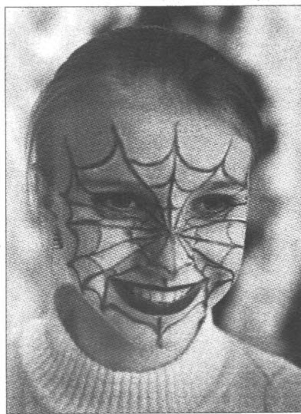
(Закінчення на 10-й стор.).

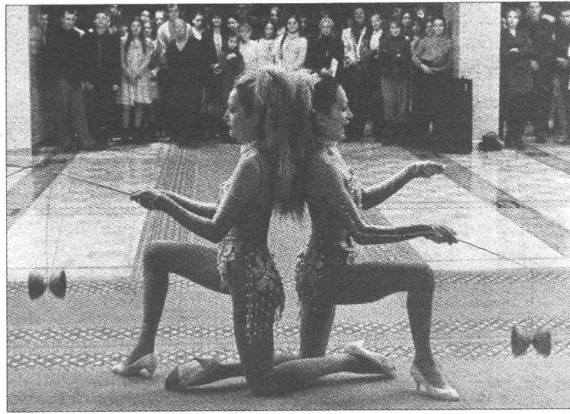
P.S.

- Виборчий блок «Європейський вибір України» заявив про намір найближчим часом сформувати «тіньовий» Кабінет міністрів.
- У Тель-Авіві (Ізраїль) розпочала роботу перша торговельно-промислова виставка України.
- У зв'язку з коротким замиканням у схемі турбогенератора зупинено третій енергоблок Рівненської АЕС.

Отже, веселімося, допоки молоді!

Якщо звести до єдиного знаменника народну мудрість «від сесії до сесії живуть студенти весело» та вислів одного з комедійних кіногероїв, що «іспит для студента — завжди свято», виходить, що студент — найвеселіша людина нашого суспільства. Здавалося б, уже немає потреби, як у часи сивого середньовіччя, закликати студентську генерацію відкласти підручники і вповні віддатися радощам життя. Це тоді мандрівні поети-ваганти, значну частину яких становили студенти перших європейських університетів, виспівували гімни радощам життя: коханню, дружбі, розумові, науці. Нині все це маємо без гімнів: красу — на різноманітних конкурсах студентських «міс», розум — у змаганнях учасників КВК та ритуальних капусниках. Але раз на рік, у Міжнародний день студента, хоча б на честь корпоративної солідарності, маємо заволати на повні груди: «Гаудеамус, ігітур...— веселімося, допоки молоді!»

(Закінчення на 16-й стор.).

Фото Юрія ВЕНГЕРЕША.

Передплатили «Голос України». Тепер ви під його захистом!

У Кіровограді відкрито інформаційно-юридичне бюро корпункту «Голосу України». Його очолює досвідчений юрист Олександр Володимирович Новиков.

По юридичну консультацію з будь-яких проблем до бюро може звернутися кожен передплатник газет «Голос України» та «Голос України—Тиждень».

Кваліфікована юридична допомога нашим передплатникам надається безкоштовно за адресою: вул. Тімірязєва, 84, у 104-й кімнаті. Телефон 24-63-00.

Наші передплатники, в разі їхньої правоти, можуть розраховувати на інформаційну підтримку «Голосу України».

Отже, заходьте, пишіть, телефонуйте!

Нарада у Голови Верховної Ради України

(Початок на 1-й стор.).

На порядок денний нинішнього та наступного пленарних тижнів винесено важливі питання, які стосуються виборчої системи, податкового законодавства, державного будівництва. Так, народні депутати розглянуть законопроекти — про вибори до місцевих рад та Верховної Ради Автономної Республіки Крим, про оподаткування прибутку підприємств, про лізинг, про власність, про природні монополії тощо. Буде обговорено й закон про бюджет-98 згідно з уточненим графіком його проходження у Верховній Раді.

На нараді йшлося про повернення Президентом України Закону про Кабінет міністрів з порушенням відповідного терміну на кілька днів, а отже й Конституції України. Голови комітетів і керівники фракцій висловили стурбованість з приводу використання резервних коштів Кабміну. Інформацію уряду з цього приводу буде заслухано на одному з пленарних засідань.

Відомо, що Верховна Рада ухвалила Закон про суспільне телебачення і радіомовлення. Тепер настав час прийняти постанову про формування системи суспільного мовлення.

Особливої гостроти набрало питання про виплати компенсацій за втрачені заощадження громадянам, котрим виповнилося 80 років. Поки що видаються такі кошти повільно і буквально одиницям наших співвітчизників у сумі 47 гривень.

Зрозуміло, депутати з приводу цього зробили ряд суттєвих зауважень Кабміну, висловившись про необхідність контролю з боку Верховної Ради за виплатою компенсацій.

На нараді обговорювались інші питання законотворчого характеру.

Прес-служба Верховної Ради України.

Виборча кампанія стартувала. Ох і роботи...

Окрім власне постанови про оголошення початку кампанії виборів народних депутатів України 29 березня 1998 року, яку «Голос України» оперативно опублікував у минулому, суботньому, номері, новостворений Центрвиборчком прийняв ще низку рішень. Зокрема, затверджено форми підписних листів на підтримку кандидатів у депутати як від партій за багатомандатним загальнодержавним виборчим округом, так і за одномандатними округами. Ці документи містять графи про основні, так би мовити, традиційні дані кандидатів — вік, фах, місце проживання тощо. Однак вирішили додати ще один — дев'ятий пункт: чи був кандидат у депутати засуджений за скоєння навмисних злочинів і чи погашена судимість. Як зазначив заступник голови ЦВК Микола Дем'яненко, ця вимога передбачена статтею третьою Закону про вибори. А іншого дійового механізму перевірити такий рядок у біографії претендента на депутатський мандат немає, адже, як було сказано, щоразу робити запити до відповідних інстанцій і таким чином ставити під сумнів репутацію кандидатів буде не зовсім етично.

На засіданні також було затверджено зразок печатки комісії, і чимало уваги приділено проблемі матеріально-технічного забезпечення її діяльності. Комісія не має і свого офіційного друкованого органу — законодавці під час прийняття Закону про вибори визнали за доцільне такого спеціального органу для ЦВК не передбачати. Тому, як було заявлено на засіданні ЦВК, офіційні матеріали публікуватимуть у газеті «Голос України» (до уваги наших постійних читачів і тих, хто ще не визначився, яку газету передплачувати!).

Але окрім усіх цих проблем, вирішуваних, так би мовити, у робочому порядку, виникла і кардинальна —чи легітимні рішення ЦВК. Адже того самого дня, після засідання Центрвиборчкому, стало відомо про накладення Президентом України Леонідом Кучмою вето на Закон про ЦВК. Керівник адміністрації глави держави Євген Кушнарьов під час брифінгу для представників мас-медіа нагадав, що функції і права комісії передбачено Законом про вибори, а отже, легітимність її діяльності і рішень — поза сумнівом. Пізніше, в телеінтерв'ю «Післямові», голова ЦВК Михайло Рябець запевнив, що комісія легітимна, її рішення цілком законні. З чим ми і вітаємо виборців і тих, кого вони обиратимуть, а водночас з гумором співчуваємо — ох і доведеться попрацювати!

Анатолій БЕНЬ.

У номер

Переговори особливої ваги

(Початок на 1-й стор.).

Тим часом стали відомі результати візиту до Києва першого віце-прем'єра Росії Анатолія Чубайса. Під час переговорів обговорювалися проблеми, що виникли між нашими країнами в галузі торгівлі цукром після запровадження на нього РФ з 15 травня 25-відсоткового мита. Досягнуто домовленості про можливе запровадження митної квоти на цей товар. Російська сторона вважає за необхідне визначати розмір квоти щороку і «розбивати її на поквартальні і навіть помісячні поставки». Митну квоту буде запроваджено за умови, що українська сторона встановить контроль за «національністю» товару, щоб виключити транзитні поставки через Україну. Друга умова — контроль за цінами, щоб відвернути «відвертий демпінг».

А сьогодні Леонід Кучма вирушає до США. Основною подією візиту стане його зустріч з віце-президентом США Альбертом Гором, під час якої сторони обговорять перспективи закриття Чорнобильської АЕС.

Сюрприз перед стартом

Республіканська християнська партія (РХП) записала у першу п'ятірку партійного передвиборчого списку українського космонавта Леоніда Каденюка, який у складі екіпажу американського «Шаттла» стартує 19 листопада. Однак, як повідомив на з'їзді лідер партії Микола Поровський, партія надіслала йому запрошення взяти участь у виборах, але досі не отримала відповіді. Може, чекає його з космосу?

На з'їзді РХП затверджено партійний список на майбутні вибори народних депутатів із 140 чоловік. У першу п'ятірку увійшли також Микола Поровський, Михайло Горинь, Леон Горохівський, повідомляє «Інтерфакс-Україна».

Коментар

Журналісти починають із суду, а закінчують собою

14-16 листопада кримські та київські журналісти в санаторії «Форос» провели семінар «Преса і суспільство: аспекти взаємодії». Кримське сонце та інші курортні принади, хоч як дивно, не вплинули на серйозність підсумкової резолюції заходу, в якій учасники семінару закликали скасувати постанову пленуму Верховного суду УРСР від 28 вересня 1990 року. З'ясувалося, що хоч УРСР давно немає, але справа її живе в судовій практиці незалежної України, бо пункт 3 згаданої постанови гласить: «До відомостей, які порочать особу, слід відносити ті з них, що принижують честь і гідність громадянина чи організації в суспільній думці чи думці окремих громадян з точки зору дотримання загальноприйнятих правил співжиття і принципів моралі».

Іншими словами, будь-яка особа, особливо з тугим гаманцем чи у владному кріслі, завжди може знайти «окремих громадян», які можуть стати свідками в суді і сказати, що в героя публікації «принизили честь і гідність» і що вони обурені. Ймовірно, що саме ця уресерівська постанова й надихає наші суди на задоволення багатотисячних і навіть багатомільйонних позовів на журналістів з боку чиновників з підвищеним комплексом власної честі і гідності. З другого боку, саме ця постанова фактично обмежує право журналістів збирати свідчення про публічних політиків чи бізнесменів і право громадян знати правду про тих, хто впливає на їхнє життя. У новій Конституції, до речі, ці права виписано чітко й однозначно.

Крім того, спільними зусиллями учасники семінару змогли критично поставитися і до самих себе, і до колег-журналістів. Вони погодилися з тим, що свобода слова і свобода брехні — це не одне й те саме. І, можливо, якщо вдасться журналістам почати очищення з самих себе, то це й сприятиме встановленню справжньої довіри між суспільством і мас-медіа. І в судів буде менше роботи, хоча Конституційний суд, схоже, думає інакше, теж обмежуючи права на збирання інформації...

Володимир СКАЧКО.

Київ — Форос — Київ.

Пам'ять у Президента добра

ГЕНЕРАЛЬНА УГОДА

між Кабінетом Міністрів України і Українським союзом промисловців і підприємців та профспілковими об'єднаннями України на 1997-1998 роки

РОЗДІЛ І

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Генеральну угоду (далі - Угода) укладено згідно із Законом України "Про колективні договори і угоди" на двосторонній основі між Кабінетом Міністрів України, як таким, що здійснює управління об'єктами державної власності, і Українським союзом промисловців і підприємців, які об'єдналися для ведення колективних переговорів з однієї сторони, та профсп[...] об'єднаннями України з другої сторони (далі - Сто[...] повноважними представниками проведен[...] ця Угода.

Прем'єр-міністр України

В. ПУСТОВОЙТЕНКО

Учора вчені Національної академії наук України розпочали пікетування Кабінету міністрів та адміністрації Президента України.

Два місяці установи НАНУ не отримують поточного бюджетного фінансування, зростають борги в заробітній платі за 1997 рік (до того ж, не розрахувався уряд і за минулий рік), приміщення інститутів не опалюються. Це лише кілька рядків з констатації становища, в якому опинилася Національна академія наук, загальне фінансування діяльності якої постійно зменшується й давно перейшло критичні межі.

Ось так вирішує проблему збереження інтелекту нації уряд України та Президент Леонід Кучма, якого пікетувальники хочуть запитати: «За що ви так не любите науку?» Можливо, за те, що загальні збори НАНУ під час минулих президентських виборів не підтримали кандидатуру нинішнього глави держави?

Згідно з інформацією про стан фінансування соціальних виплат з державного бюджету, так само, як до вчених, верхи ставляться до студентів та пенсіонерів-військовослужбовців рядового складу.

Не дотримав свого слова і Прем'єр-міністр Валерій Пустовойтенко, хоча підписав генеральну угоду з профспілковими об'єднаннями України на 1997—98 роки, де в першому рядку записано: «Уряд забезпечить вчасну виплату поточної заробітної плати працівниками установ і організацій бюджетної сфери з державного бюджету».

На нинішньому «святі життя» наука не потрібна — так розуміють учені НАНУ ігнорування їхніх законних прав і попереджають, що на наступних виборах голосуватимуть проти кандидатів «партії влади».

Віталій АБЛІЦОВ.

Точка зору

Якщо політик — це актор...

Недавно, на зустрічі з журналістами, Президент поділився визначенням: «Кожний політик — це актор, змушений грати на всьому». Отже, за логікою, глава держави (головний політик) — це провідний актор, обраний для ролі поки що на п'ять років. Хто пише сценарії і є режисером політичних «вистав» в Україні, Леонід Данилович, на жаль, поки що у своїх виступах не сказав.

Неважко здогадатися (хто ще не здогадався), що провідна ідея в сценарії — це курс на економічні реформи, проголошені Президентом у 1994 році. Згідно з запропонованим курсом, Кабінет міністрів України розробив програму своєї діяльності. В ній, зокрема, наголошується, що «докорінно змінити ситуацію можна через здійснення структурної політики, ... завдяки чому суб'єкти господарювання отримають чітку стратегію розвитку». Структурна перебудова економіки, за програмою, передбачає три етапи: стабілізація економіки (2—3 роки), активізація економічного розвитку (8—10 років), становлення раціональної структури економіки (10—12 років). Отже, становлення економіки має завершитись мінімум через 20 — максимум через 25 років. (Критерії раціональної структури економіки ні Президентом, ні Кабінетом міністрів ніде не визначено.)

У 1999 році завершується перша п'ятирічка економічних реформ, а також відбудеться переобрання глави держави. Що ж зроблено на цей час? Розпочавши поїздки по промислових центрах України, Президент зазначив в одному з виступів — перед працівниками харківського виробничого об'єднання «Моноліт», що «програмою економічних реформ, проголошеною в 1994 році, передбачалося добитися радикальних змін на краще за два—три з половиною роки. Вкластися в цей термін не вдалося». Отже, майже за чотири роки свого правління Президент разом з Кабінетом міністрів так і не зміг у повному обсязі навіть стабілізувати економіку. Хоча в деяких регіонах, як твердять аналітики з президентської адміністрації, є певний поступ. Президент упевнений, як і всі в його адміністрації та уряді, що з шляхами економічних реформ все о'кей. Просто знаходяться в Україні сили, які заважають повноцінно йти курсом запропонованих економічних реформ. «Цікава деталь, —щиро дивується Леонід Данилович, — попередній аналіз передвиборчих програм та платформ партій і ряду політиків засвідчує, що в них немає принципових розбіжностей з курсом реформ: той же перехід до ринкової економіки, її багатоукладність, структурна перебудова, приватизація. І водночас висловлюються вимоги щодо змін цього курсу. Де ж логіка?» Не бачить глава держави логіки в тому, що значна частина політиків та економістів не підтримують його реформ.

А їх правильність Л. Кучма доводить знову ж таки «логічно»: «Ключове, магістральне завдання сьогодні — підтримати фінансову стабілізацію в державі (а вона є цілком реальним фактом) стабілізацією виробничою». Як, Леоніде Даниловичу, фінансова стабілізація може передувати стабілізації виробничій? Що це за новий економічний закон? Невже вам штатні та позаштатні новопризначені радники про нього сповістили? Розтлумачте, будь ласка, в своїх наступних виступах цей дивний економічний механізм. Або нехай глава вашої адміністрації його розтлумачить. Він любить це робити.

Насуваються парламентські, а незабаром і президентські вибори. Партія влади та Президент мають висвітлити перед народом результати, яких було досягнуто з часів проголошення курсу економічних реформ, показати, які результати дала структурна перебудова економіки. Оперуючи «позитивними», але примарними макроекономічними показниками, Президент у своїх виступах заспокоює, що на мікрорівні результати макроекономічних зрушень ще не відчутні. Вони і не будуть відчутні, якщо у країні настала фінансова стабілізація... за фактично розваленого виробництва. Поцікавтеся, пане Президенте, у трудящих, перед якими виступаєте, коли вони останній раз отримували заробітну плату. Тоді без радників зрозумієте, що фінансова стабілізація може бути лише наслідком зростання виробництва. А поки що не звинувачуйте ні парламент, ні опозицію в тому, що вони гальмують реформи, і не закликайте український народ до конструктивної праці. Він і так працює. Тільки чомусь ніяк не може зрозуміти, на кого йому доводиться працювати і що від нього залишиться через 20—25 років, коли настане, за програмою уряду, «становлення раціональної структури економіки».

Що ж, Президент відверто заявляє, що політик —це актор. Тільки після такої гри «на біс» можуть не викликати.

Катерина РУДЬ.

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ: ВОСЬМА СЕСІЯ

ХРОНІКА ЗАКОНОТВОРЕННЯ

11 листопада перед початком розгляду питання «День уряду» на прохання народних депутатів відбулася ранкова розминка з питання «Різне». Зокрема, йшлося про інцидент, що стався 7 листопада у Львові. Сесія доручила правоохоронним органам протягом десяти днів розібратися в цьому і доповісти Верховній Раді про політичні та правові аспекти і наслідки конфлікту.

Далі сесія заслухала інформацію Кабінету міністрів про формування фондів продовольчих ресурсів для державних потреб, з якою виступив перший заступник міністра агропромислового комплексу України Борис Супіханов, а співдоповідь зробив голова Комітету з питань агропромислового комплексу, земельних ресурсів та соціального розвитку села Анатолій Даниленко.

Про підготовку житлово-комунального господарства до осінньо-зимового періоду доповів голова Державного комітету будівництва, архітектури та житлової політики України Володимир Гусаков, а співдоповідь виголосив член Комітету з питань базових галузей та соціально-економічного розвитку регіонів Борис Пономаренко. Роботу Кабінету міністрів у цій справі пропонувалося визнати незадовільною. Співдоповідач висловився за проведення реструктуризації боргів населення за комунальні послуги.

Міністр фінансів України Ігор Мітюков та голова Комітету з питань соціальної політики та праці Юрій Буздуган оприлюднили інформацію про хід виконання Закону «Про державні гарантії відновлення заощаджень громадян України» та постанови Верховної Ради України від 17 липня 1997 року «Про виплату у 1997 році установами Ощадного банку України грошових заощаджень громадян відповідно до Закону України «Про державні гарантії відновлення заощаджень громадян України».

12 листопада парламент розглянув подані Президентом України кандидатури для призначення на посади членів Центральної виборчої комісії. У ході короткого обговорення питання сесія вирішила голосування провести картками в режимі таємного голосування по кожній кандидатурі окремо. Із 9 поданих претендентів членами Центрвиборчкому обрані Олександр Гашицький, Ренольд Давидов, Ярослав Давидович, Валентин Давидюк та Микола Дем`яненко. Отже, з 15 поданих кандидатур загалом обрано 11, тобто понад дві третини, і Центральна виборча комісія може працювати. Верховна Рада прийняла постанову про припинення повноважень Центральної виборчої комісії від 25 листопада 1993 року, втратив чинність пункт 2 постанови Верховної Ради від 10 вересня 1996 року про Центральну виборчу комісію. Після підписання Президентом закону про Центральну виборчу комісію обрані члени Центрвиборчкому складуть присягу.

Далі сесія розпочала слухання доопрацьованого проекту закону про державний бюджет України на 1998 рік. Його представив міністр фінансів Ігор Мітюков. У дискусії взяли участь 39 народних депутатів. Промовці внесли чимало пропозицій, критичних зауважень, реалізація яких дозволить поліпшити законопроект.

13 листопада перед Верховною Радою виступив Торага Зборів народних представників Жогорку Кенеша Киргизької Республіки його високоповажність Алмамбет Матубраїмов.

Після оголошення запитів і заяв народних депутатів сесія обговорила і прийняла доопрацьовану постанову про хід виконання постанови Верховної Ради України від 15 жовтня 1997 року «Про незадовільне виконання Кабінетом міністрів України та Державним спеціалізованим комерційним Ощадним банком України Закону України «Про державні гарантії відновлення заощаджень громадян» та постанови Верховної Ради України від 17 липня 1997 року «Про виплату у 1997 році установами Ощадного банку України грошових заощаджень громадян відповідно до Закону України «Про державні гарантії відновлення заощаджень громадян України». Інформацію з цього питання взято до відома. Уряд попереджено, що в разі подальшого неналежного виконання ним вимог Закону України «Про державні гарантії відновлення заощаджень громадян України» Верховна Рада України буде змушена розглянути питання про відповідальність Кабінету міністрів України.

Комітету з питань соціальної політики та праці доручено разом з Кабінетом міністрів України розглянути пропозицію народного депутата України Олександри Кужель щодо проведення часткової вексельної компенсації вкладів населення.

Сесія постатейно в режимі другого читання прийняла закон України про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

Проекти закону України про Верховну Раду Автономної Республіки Крим доповіли представник Президента України у Верховній Раді Роман Безсмертний та народний депутат Анатолій Юрковський, а співдоповідь виголосив заступник голови Комітету з питань правової політики і судово-правової реформи Олександр Лавринович. В результаті досить гострої дискусії було прийнято рішення — обидва законопроекти направити на доопрацювання комітетам з питань правової політики і судово-правової реформи та з питань державного будівництва, діяльності рад і самоврядування, а воєдино зведений варіант подати на повторне перше читання.

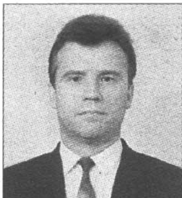
У другій половині дня народні депутати працювали в комітетах.

ЧОБІТ на голову, а на ноги шапку — так пояснював філософ Григорій Сковорода ситуацію, коли людина може собі на шкоду розпорядитися власною волею. А до чого може довести освіту воля наших можновладців, видно на прикладі формування бюджету-98, проект якого уряд нещодавно подав до Верховної Ради.

Його аналіз свідчить, що питома вага освітянської галузі постійно зменшується. Так, якщо 1995 року видатки на освіту становили 5,54 відсотка внутрішнього валового продукту, 1996-го — 4,97, на 1997 рік передбачається 4,2 відсотка, то на 1998 рік плановано витратити на освіту лише 4,17 відсотка. До того ж, за прогнозом доходів і видатків зведеного бюджету України до 2001 року, цей показник зменшиться до 3,2 відсотка. Нагадаю, що ст.61 Закону України «Про освіту» чітко встановлює норму відрахувань на освіту в розмірі 10 % від ВВП.

Бюджет для освіти.

Чи освічені його складали?

Загальна розрахункова потреба видатків на освіту на 1998 рік становить не менш як 10 млрд. гривень. Проектом зведеного бюджету України на фінансування освіти заплановано 4,2 млрд. гривень, що відповідає рівню нинішнього року. Проте, зваживши на інфляцію, зростання цін та нагромаджений негативний потенціал, руйнування матеріальної бази, діряві дахи та порujновані котельні, а отже, і на гостру потребу коштів на ремонт та утримання закладів освіти, то можна зробити висновок, що руйнування системи освіти триватиме, а криза наростатиме. Принагідно зауважу, що хоча в структурі витрат на освіту заробітна плата становить більш як половину, але до розрахункової потреби ця цифра становить лише 66 відсотків. Тобто можна знову прогнозувати скорочення педагогічного навантаження, скорочення кількості класів і навчальних груп, ставок технічного персоналу.

У бюджеті також стала тенденція ігнорування ст.57 Закону України «Про освіту», яка запроваджується з 1 січня 1998 року, про виплату надбавок педагогічним працівникам за вислугу років та щорічної грошової винагороди, допомоги на оздоровлення.

Турбує те, що бюджет не забезпечує навіть мінімальних витрат на капітальний ремонт. На це передбачено лише 114 млн. гривень, що, менше, ніж десята частина від потреб. До того ж їх розподілено нерівномірно. Так, на ремонт Києво-Могилянської академії передбачено 2,8 млн. гривень, на решту кількасот вузів — лише 67 млн. гривень. А на тисячу закладів профтехосвіти передбачено спрямувати тільки 5,7 млн. гривень. У проекті бюджету закладено й інші «міни». Не плановано коштів на погашення боргів у зарплаті працівникам закладів освіти за 1996 та 1997 роки. Нагадаю, що станом на 1 жовтня лише в установах Міністерства освіти борг становить понад 250 млн. гривень, в тому числі у зарплаті 86 млн. і стипендії — 61 млн. гривень.

Здавалося, що в цій ситуації уряд мусить зробити все, щоб сприяти закладам освіти в розвитку виробничої, підприємницької діяльності. Для цього створено певну законодавчу базу. Зокрема, в новому Законі «Про податок на додану вартість» передбачено, що цей податок не нараховується на освітянські послуги. В Законі «Про податок на прибуток» встановлено: якщо навчальний заклад не отримав необхідного бюджетного фінансування, то цей податок нараховується, але може одразу спрямовуватися до бюджету навчального закладу. Крім того, і стаття 61 Закону України «Про освіту» каже, що кошти закладів освіти, одержані від здійснення або на здійснення статутної діяльності, не вважаються прибутком і не оподатковуються. Цю норму, на жаль, протиправно нехтують податкові адміністрації. До речі, дивує позиція керівників закладів освіти —ректорів, директорів. Практично ніхто з них не оскаржив через суд дії податківців, які самочинно відбирають податки з прибутку. Посилання податківців на те, що пільги не передбачені законом про прибуток підприємств, не об'єктивні, бо закон (навіть про бюджет) не має вищості над іншим законом. Таку силу має лише Конституція України.

Створена Верховною Радою законодавча база, на жаль, часто не спрацьовує. Немає конкретних економічних механізмів реалізації цих положень.

Найбільше шкодить матеріальному стану вузів, технікумів, профтехучилищ, шкіл звичайна урядова постанова № 1033, яка нехтує норми Закону «Про освіту», згідно з якими позабюджетні кошти не підлягають вилученню і мають використовуватися навчальним закладом тільки за призначенням. Зауважу, що ще в жовтні 1996 року цю постанову було визнано Верховною Радою за незаконну, та Конституційний суд мовчить до цього часу. Тобто склалася парадоксальна ситуація: виготовлену в навчальній майстерні чи в науковій лабораторії учнями, студентами продукцію реалізовано, а коштами від її продажу заклад розпорядитися не може. Їх слід віддати тільки на зарплату працівникам. А як же бути з придбанням сировини, ремонтом обладнання, електроенергією, як забезпечувати подальший навчальний процес, виконувати навчальні програми?

Немає сьогодні в Україні такого навчального закладу, де протягом року три-чотири рази не побували б різні контролери, які постійно шматують керівників закладів і установ освіти і науки. Постає запитання: що можна перевіряти по три рази на рік у бюджетній установі, в якій фінансується лише одна стаття — зарплата, чому сили контролерів не спрямувати на тіньову економіку, де нині зосереджено майже дві третини фінансових ресурсів. Адже для цього в державі є майже 700 тисяч міліціонерів, 350 тисяч військових, ще зо дві сотні тисяч працівників прокуратури, судів, держбезпеки, податкової адміністрації, КРУ та інших.

Просто приголомшують викриття зловживань у фінансовій сфері. За інформацією, яка пролунала на останніх слуханнях у Верховній Раді з питань боротьби зі злочинністю, тільки Держрезерв спільно із казначейством цього року встигли «загубити» майже 623 млн. гривень. А це заробітна плата працівників освіти, як на утриманні держбюджету, за 10 місяців. Можна згадати махінації з газом, торгівлею алкогольними напоями, цигарками, металами, розтринькування військового майна на мільярди гривень, шахрайство з закупівлею сільгосппродукції, торгівлею нафтою і т. д. Такі приклади можна наводити ще і ще.

На цьому тлі вражають заяви представників Міністерства фінансів, які кажуть про нестачу коштів, потребу скорочення витрат на освіту і науку. Та де вже скорочувати, коли третій рік сільські школи не опалюються, діти-сироти не харчуються, а вчителі та викладачі самі стали державними сиротами.

Чи державне рішення уряду, прийняте у травні поточного року, коли на 20 відсотків скорочене держзамовлення на прийом студентів до вузів, на 10 відсотків до профтехучилищ? Куди мають подітися ці 80 тисяч юнаків і дівчат?

Хто сьогодні порахує тих дітей, які вступали до вузів за власні кошти, а тепер тижнями вистоюють у приймальних ректорів з проханням перевести їх на навчання за рахунок держбюджету? А як бути ректорам, які бачать сльози дітей, але нічого вдіяти не можуть, бо набрали викладачів з розрахунку на платне навчання?

А як бути зі ст.53 Конституції, яка засвідчує, що навчання у вищих державних та комунальних закладах освіти — за рахунок держави. А що з цього приводу скажуть гарант Конституції, Конституційний суд, Генпрокуратура?

Що робити нині з сотнями тисяч юнаків і дівчат, які ніде не працюють і не навчаються? Не випадково кількість в'язнів у місцях позбавлення волі зростає, а їх середній вік молодшає. Чи не встає волосся дибки у можновладців, коли щодня спостерігають з телеекранів, як вправно крутять руки молодим хлопцям, правопорушникам наші хвацькі «беркути»?

Та то ж наші діти, діти наших сусідів, знайомих, наші співвітчизники!

Хто за них нині дбає в Україні? Чому закрито майже три сотні дитячих спортивних шкіл, тисячі гуртків, станцій, дві сотні технікумів та профтехучилищ. Хто порахував економію від цього. Нагадаю, що один в'язень обходиться платникові податків, тобто вам, читачі, в середньому 1110 гривень на рік, безробітний — 340 гривень, а учень у школі — 270 гривень, учень у ПТУ — 770 гривень, студент у технікумі — 710 гривень, у вузі — 1160 гривень. То, може, замість утримувати половину із 240 тисяч в'язнів ліпше збільшити набір на 100 тисяч юнаків та дівчат до вузів.

Не хочу спрощувати суть проблеми, не все так просто і ясно, як може здаватися. Потрібна залізна воля тих, хто керує державою, власна, незалежна ні від кого вітчизняна політика, докорінна зміна політичного й економічного курсу. Об'єктивних причин руйнування освітянської галузі в державі немає. Потрібні рішуча воля і бажання врятувати освіту.

Адже зуміли білоруси опанувати ситуацію і без валютних фондів та світових банків регулярно виплачують зарплату, пенсії, мають ціни і квартплату нижчі, ніж у нас. Білоруський учитель отримує основну середню зарплату в межах 80 доларів, а за перевірку зошитів, класне керівництво, завідування кабінетом тощо — ще приблизно стільки. І реформують сусіди освіту, переходять на дванадцятирічне навчання, розширюють набір до вузів, зберегли і якісно змінюють систему профтехучилища.

Чому це так? Адже ми живемо на третині світових чорноземів (а вони на пісках і болотах), маємо вдосталь і копалин, і заводів, і освічених людей.

Видно, справедливе білоруське прислів'я, яке каже, що збочити з дороги легше, ніж вийти на неї. І, завершуючи, хочу нагадати всім представникам влади слова відомого мислителя XVII сторіччя І. Вишенського: «Бог дав владу не для того, щоб чинити свавілля, насильство, а для того, щоб утверджувати закон, справедливість». А хто взявся з керманичів не за свою справу, то хай відійде в бік, бо всі біди, як казав Г. Сковорода, від «несродної праці».

Станіслав НІКОЛАЄНКО,
секретар Комітету Верховної Ради з питань науки і освіти, член Соціалістичної та Селянської фракції.

Актуальний діалог

ЯКОЮ БУТИ

Ідея реформування адміністративної влади шукає справжній і втрачений останніми роками смисл ефективного й раціонального державного управління. Захопившись теорією «розподілу влад», державне управління непомітно через законодавчі акти перетворилось на виконавчу (адміністративну) владу, що позначилося на зростанні неефективної бюрократії, послабленні впливу держави на всі сфери забезпечення розвитку суспільства.

Економіка зазнає краху, соціальна сфера занедбана, гуманітарні й духовні напрямки суспільного життя втрачають реальне значення без підтримки держави — і все це зумовлено слабкістю або відсутністю владного управління з боку державного апарату. Він функціонує в перехідний період до ринку за старими канонами виконавчо-розпорядчої діяльності, практично використовуючи неекономічні екстенсивні методи та нарощуючи свою чисельність, змінюючи лише свій зовнішній вигляд.

Суспільство не може прямо вплинути на спрямованість адміністративної реформи і тому очікує її від держави. Про це — діалог керівника депутатської групи «Соціально-ринковий вибір» народного депутата України Євгена Марчука з доктором юридичних наук, професором Анатолієм Селівановим.

Є. Марчук. Серед ключових реформ, від яких залежать усі сфери суспільного й державного життя і, насамперед, їх економічна основа, особливе значення має адміністративна реформа. Сукупність органів публічної адміністрації настільки розгалужена, має роздрібнену схему управління, що визначити в ній будь-який системний порядок дуже важко. Верховна Рада України самостійно намагалася провести інтеграцію і зробити це у законі «Про Кабінет міністрів України», але остаточної й повної узгодженості досягти не вдалося. В чому причина?

Утворення нових і ліквідація існуючих державних органів відбувається за останні роки без належної методологічної основи, я вже не кажу про відсутність наукових критеріїв, хоча в пункті 12 статті 92 Конституції України чітко встановлено, що «виключно законами України визначається організація і діяльність органів виконавчої влади». Верховна Рада не може байдуже спостерігати за цією сферою і чекати вигідні для апарату пропозиції. Тобто, на мою думку, в адміністративній реформі на визначальному етапі пріоритет належить виключно інституційним законам України, що вимагає, в першу чергу, розробки на паритетних із Президентом України засадах базового закону з питання «Про структуру органів виконавчої влади і державного управління України».

Отже, я почав лише з першого, найголовнішого, вектора адміністративної реформи. Його спрямованість обумовлює насамперед визначення самостійного статусу органів виконавчої влади і розмежування їх з управлінськими органами, організаційну перебудову за генеральною схемою центральних і територіальних суб'єктів управління у зв'язку з конституційно-правовими принципами діяльності органів місцевого самоврядування. Важливою складовою реформи є також нова трансформація територіальної карти: за реальними критеріями керованості виробничими об'єктами державної форми власності й соціальним обслуговуванням населення областей, міст і районів, сільських населених пунктів. Державне управління і приватизація перетворилися на «ласий шматочок», який обминає державний бюджет і дискредитує публічну адміністрацію.

Тісно пов'язується з цим напрямком вкрай гостра проблема житлово-комунальної реформи, яка, з одного боку, прямо стосується залучення населення до управління житловим фондом, а з другого — має змінити державний механізм надання житлово-експлуатаційних послуг, який став анахронізмом у бюджетній сфері і обтяжує непомірними платежами населення. Не може не дивувати сьогодні те, що житловий фонд належить за законом територіальній громаді, приватний —громадянинові, проте експлуатацію його ведуть виключно державні (комунальні) житлові органи з вертикальним підпорядкуванням виконавчій владі. Вони від імені держави встановлюють через постанови уряду нормативи, ціни на послуги, що фактично «з'їдає» у більшості громадян пенсію і зарплату, а розрахуватися за електроенергію і газ у населення коштів не залишається. Виконавча влада створила штучні умови фінансового дотування не прямих постачальників енергоресурсів, а «трейдерів», яким видаються ліцензії, і таким чином створено чисельну проміжну ланку, що оплачується споживачами.

Ось чому слід наголосити, що житлово-комунальна реформа має на меті не тільки обмежити тиск адміністративного апарату на громадян, але й створити новий механізм управління житловим фондом через товариства мешканців, а також власників і наймачів комунального житла. Головне — щоб лібералізація адміністративної сфери принесла населенню дешеві послуги життєзабезпечення і воно в змозі було за них розраховуватись.

Таким чином, проведення адміністративної реформи —це насамперед визначення концепції, тобто принциповий вибір її секторів, задля інтересів громадянина і суспільства.

А. Селіванов. Ви, Євгене Кириловичу, визначили цікавий підхід до спрямування адміністративної реформи, виходячи з інтересів людини і суспільства. Але також згадали, що є ще завдання держави, її інтереси й можливості виконувати свої функції. Без державного апарату це зробити неможливо, як і без теорії державного управління. Вона дає орієнтири і пояснює процеси на перспективу, якщо ослабне, наприклад, адміністративний апарат або його передчасно позбавлять засобів впливу на фінанси, економіку, соціальну сферу.

Наприклад, в управлінні фінансами держава передбачила санкції за несвоєчасну сплату податків і обов'язкових платежів до бюджетів. Але адміністративні штрафи і фінансові санкції (пеня, нормативні нарахування) як форма відповідальності втрачають свою ефективність у тому разі, коли недоїмки до бюджетів (до відміни парламентом) безапеляційно стягуються з суб'єктів підприємницької діяльності. Вони у сотні разів «компенсують» застосування адміністративно-фінансових санкцій. Це характерно, коли подвійний адміністративний вплив (безспірний порядок і санкції) не може подолати кризу неплатежів. Очевидно, тут є втрата державою адміністративного вектора —застосування ефективних форм примусу. Тому інститут фінансово-адміністративної відповідальності за платежі до бюджету треба концептуально переглянути, оскільки він посідає важливе самостійне місце як ще один вектор адміністративної реформи.

Отже, природно, виникає запитання: які пріоритети мають бути покладені в концепцію адміністративної реформи і які складові державного управління треба реформувати? Якщо говорити по суті, то за наявності публічної адміністрації: Президент, уряд, органи виконавчої влади і т. ін., — в нашій країні відсутнє повноцінне адміністративне право; те, що є, має вигляд швидше поліцейського права. Розмови про Адміністративний кодекс України перетворилися вже на юридичну легенду, хоча всі умови для його розробки були ще вчора. Сьогодні Кодекс про адміністративні правопорушення не відповідає демократичній державі, як «кодекс штрафів», і ніяк не відображає право управління, або адміністративне право. Відомі юристи В. Стефанюк та В. Німченко очолили ініціативну групу, яка сьогодні близька до створення проекту Адміністративного процесуального кодексу. Але окремим кодифікованим законом реформу не проведеш, щоб кожний суб'єкт і навіть держава зайняли свої місця в управлінні суспільством.

Є. Марчук. Ми повинні глибоко і чітко усвідомити мету адміністративної реформи. Політичні діячі, високі державні посадові особи, вчені-юристи та економісти розуміють ідею адміністративного реформування або дуже широко, або занадто вузько. Дехто зводить реформу до скорочення кількості міністерств (з 29 до 25) та державних комітетів, інших органів управління. Перед державною комісією з проведення в Україні адміністративної реформи Президент України указом від 7 липня ц. р. № 620/97 поставив 11 завдань, які мають своє втілення у концепції адміністративної реформи. При цьому складається враження, що реалізувати ці завдання буде неможливо, оскільки суворо визначена указом точка зору на управлінську дійсність нагадує платонівського в'язня в печері, що бачить лише тіні, а не самі предмети. Візьмімо поняття «адміністративна реформа», яке за своєю всеосяжністю позбавляє це поняття смислу. Для критичного аналізу цього указу Президента України є більш ніж достатньо підстав. Слід згадати, що у своїй промові перед парламентом 21 березня 1997 року Президент закликав Верховну Раду, народних депутатів «взяти активну й заінтересовану участь у його реалізації». Але хто відповість, що означає визначений указом вектор адміністративної реформи щодо «спрощення і підвищення ефективності управління» шляхом запровадження «функціонального принципу побудови міністерств»? Нам здається, після такого реформування буде досить сумнівною виключно функціональна природа господарських міністерств, коли об'єктом їх управління у галузях народного господарства залишається велика частка загальнодержавного майна. Або як розуміти завдання, задекларовані указом, щодо «перебудови державної фінансової системи», хоча всім відомо, що згідно з пунктом 2 другої частини статті 92 Конституції України всі складові фінансової сфери встановлюються виключно законами, і вона має свої загальноуправлінські стандарти. Чи не вийде натомість так, як свого часу замість передбачених статтею 67 Конституції України податкових інспекцій указом Президента фіскальна служба була реформована в окрему автономну вертикаль податкової адміністрації?

І вже зовсім незрозумілим є завдання у визначенні ролі органів місцевого самоврядування щодо здійснення адміністративної реформи. Не можна не замислитися над вказаними в указі векторами адміністративної реформи, які за своєю спрямованістю викликають сумнів не тільки у науковців, а й у досвідчених службовців державного апарату. Чи не варто, як завжди, звернутися до Конституції України, яка повинна нарешті стати Основним Законом держави і основою побудови нової публічної адміністрації в Україні? Саме Конституція України (п. 15 ст. 106) дозволяє Президентові формувати і реформувати виконавчі структури, а, призначаючи на посади їх керівників, солідарно відповідати за результати їхньої ді-

Існує жорсткий

Українська еліта поступово викристалізовується з нечисленної когорти нового політичного бомонду та водночас трансформується переважно зі старої номенклатури. Поняття еліти неможливо визначити лише колом людей, які приймають державні рішення. Науковці, журналісти, представники культури, мистецтва прямо чи опосередковано впливають на тих, хто вважає себе «елітою» за посадою. Виходячи із практики перших шести років української державності, рішень, які кардинально могли б змінити обставини і визначити стратегічну перспективу, прийнято поки що не було.

Водночас таке становище аж ніяк не може влаштовувати новонароджену еліту, окремі представники якої хоч інколи мають можливість побувати за межами України.

Частіше мотивами цих поїздок є так звані «економічні інтереси», інколи — професійні мотиви. Враження, отримані під час відвідувань Варшави, Будапешта, Праги, Таллінна, спонукають тих людей до більш активної життєвої позиції.

Цей чинник безумовно спрацює під час наступних виборів як до Верховної Ради України, так і до місцевих рад. Правда, частина цих представників уже проголосувала «ногами», назавжди залишивши Україну. Не дочекавшися того часу, коли влада розпочне здійснювати те, що люди вже побачили в названих столицях.

У вищих ешелонах влади нібито й ведуть мову про вирішення концептуальних питань про те, що Україна прямує в європейські структури, в світові фінансові та торговельні організації. Але бачать це за умови збереження стратегічного партнерства з Росією.

Не йдеться лише про те, чи можливо на даному етапі поєднати два різні вектори зовнішньої політики. На ці та інші запитання українська еліта ще не знайшла для себе однозначних відповідей. А тому й важко сказати, чи справді в нашій державі створюються і визрівають передумови, які дали б можливість розпочати процеси модернізації в різних площинах нашого життя.

У новітній західній політології модернізація — це результат розвитку Західної цивілізації. Безперечно, ми вважаємо себе країною європейської цивілізації. Добре було б, щоб і в Західній Європі вважали так само. Якщо абстрагуватися від нашої дійсності і звернути погляд на наших найближчих сусідів — Польщу та Білорусь, ми побачимо дві різні зовнішньоекономічні та зовнішньополітичні орієнтації.

Чи зможе Україна у своїй політиці бути одночасно Польщею і Білоруссю, як це декларують наші державні інституції? І на що сподіватися нашим громадянам у разі різних варіацій вирішення цього питання?

Не боячися помилитися, можна заявити, що електоральні сподівання пов'язують із поліпшенням власного економічного та фінансового становища. А це неможливо без великомасштабної модернізації.

Універсальність модернізації базується на соціологічній теорії Т. Парсонса, котрий еволюцію суспільства розглядає як перехід від примітивного та архаїчного стану до складного і узгоджено-системного. Ось завдання, які належить розв'язати в конкретних царинах суспільства. Економічні — розвиток та застосування прогресивних технологій, які грунтуються на науковому знанні. Структурні та технічні — поглиблення суспільного і технічного поділу праці, розвиток ринків товарів, грошей і праці, скорочення в загальній системі частки аграрного виробництва за умови його вдосконалення.

На жаль, гасла про вільний розвиток

АДМІНІСТРАТИВНІЙ РЕФОРМІ

яльності в інтересах держави. Все інше повинен забезпечувати уряд, який займає вищий поверх у системі органів виконавчої влади і державного управління. При цьому ніяк не можна забувати про Верховну Раду, яку Конституція (п. 12 ст. 92) наділила повноваженнями виключно через закони визначати організацію і діяльність органів виконавчої влади, територіальний устрій України, а також утворення й ліквідацію населених пунктів (п. 29 ст. 92), що прямо стосується кількості місцевих держадміністрацій. Це знову-таки не можна прогнозувати без закону. Наука державного управління попереджає, що експерименти не можуть проводитись у сфері державного будівництва, оскільки його правовою основою виступає Конституція. І не хотілось би в цьому контексті бачити чергову зовнішньо-парадну реорганізацію уряду України. Можна погодитися з Головою Верховної Ради, що актуальним для держави і суспільства є сьогодні розробка й парламентська оцінка загальної концепції державно-правової реформи з адекватною їй державною програмою розвитку законодавства України. На цьому підгрунті у проведенні адміністративної реформи важливо бачити головні її складові: мету, принципи, системний підхід, конституційно-правове забезпечення і наслідки для політичної, соціально-економічної та адміністративно-територіальної керованості державою. Соціальні параметри мають бути обов'язковим критерієм будь-якої реформи. Якщо їх ігнорувати, опинимось у ще гіршій ситуації, ніж з економічними реформами і фінансовим безладдям у країні.

А. Селіванов. Отже, ці аргументи переконливі, щоб вектори адміністративної реформи не обумовлювати лише «політичною волею», якою поки що намагалась досягти результатів виконавча влада. Новий склад уряду теж розраховує діяти як одна політична команда, але початком діяльності публічної адміністрації є організація державного управління у всіх сферах життя. Це завдання значно складніше, коли необхідно на основі Конституції та законів побудувати нову модель суспільних відносин в інтересах населення, підняти виробничу сферу. Програми уряду виявляються часто лише папірцями, якщо вони не підкріплені порядком управління. Науковці вже визнають, що категорія «виконавчої влади» перетворилась на окультну й загадкову, особливо у співвідношенні з державним управлінням. Теза «сильної виконавчої влади», яка не виконує зобов'язань перед народом, стає все менш привабливою, оскільки межує з безконтрольністю, свавіллям і корупцією чиновників. Адміністративна реформа — це в першу чергу оцінка соціальної дійсності, де головним чинником повинен виступати громадянин, його інтереси і життєзабезпеченість (зарплата, пенсії). Виконавча влада і громадянин це два незмінних суб'єкти, між якими через правову норму відбувається безперервний діалог: він може мати форму гармонії, може переходити в колізію, конфлікт і революційну драму. Чи зважали на це автори нової реорганізації міністерств і державних комітетів, коли, наприклад, ліквідували указом Президента України від 11 липня ц. р. Держжитлокомунгосп і включили його до складу Державного комітету у справах містобудування та архітектури?

Якщо подібні «нововведення» відносити до векторів адміністративної реформи, то неважко передбачити надалі руйнування галузей суспільного обслуговування і взагалі народногосподарського комплексу. Житлово-комунальне господарство, як стверджують фахівці, містить основні фонди, які становлять четверту частину всіх основних фондів України. Воно об'єднує понад 20 самостійних підгалузей і забезпечує потреби населення, оскільки саме ця галузь є одним з механізмів стабільності в Україні. Реформування провели не знизу, а зверху, перетворивши міністерство на державний комітет, а далі визнавши його функціональним органом. Як центр господарської житлово-комунальної системи він позбавлений можливості провести ринкову трансформацію, про що ви правильно сказали, Євгене Кириловичу, визначаючи необхідні зміни в об'єктах і суб'єктах адміністративної реформи. Перехід виключно до функціональної системи державного управління в сучасних умовах знижує керованість як галузевими секторами, так і в цілому народним господарством.

Зрозуміло, що центральні органи виконавчої влади, якщо всі стають функціональними, таким чином втрачають важелі управління, яке буде відірвано від матеріальних, фінансових, нормативно-правових ресурсів, кадрів. За цим втрачаються і вплив на об'єкти державного регулювання. Мабуть, це і є причиною того, що на перший план виходить політичний, а не управлінський чинник. Тому міністр економіки нового уряду, зокрема, вважає, що коли міністр не стане впливовою постаттю в Україні, даремно чекати нормальної роботи уряду. За його підходом реорганізація роботи міністерств, уряду є нині скоріше політичним, ніж економічним питанням. Отже, визнати верховенство політики над економікою означатиме зміну самої суті державного управління. Які у такому разі мають бути критерії адміністративної реформи?

Є. Марчук. Зарубіжний досвід і вже сучасна вітчизняна історія урядових моделей правління свідчать, що за умов наявності двоїстого центру виконавчої влади (Президент і уряд) відповідальність завжди несе не той, хто реально править, а той, хто підкоряється виконувати «політичну волю». У таких випадках О. Бісмарк любив повторювати: якщо віз, на якому ми їдемо, повинен розбитися, то я хочу принаймні звільнити себе від підозри у співучасті. Мені не бракує оптимізму щодо необхідності курсу економічних і соціальних реформ, а тим більше в адміністративній сфері. Якщо реформи повинні відбутися, краще ми зробимо їх самі, аніж станемо їхніми жертвами. Всі владні структури —Президент, уряд, парламент — не можуть втрачати конституційний орієнтир. При осмисленні нової конструкції державного управління неприпустимі доктринерський, організаційно схематичний підхід, підлаштування під чиїсь інтереси або під конкретну особу. Наукові підходи і обгрунтування гіпотез здатні за своєю неупередженістю спрямувати уважний погляд на реалії економічного, соціального, господарського управління. Це особливо стосується зовнішньоекономічної сфери, паливно-енергетичного та оборонного комплексу, тобто всіх галузей суспільних відносин, які стосуються інтересів громадян і держави.

Напрям адміністративної реформи вказує сьогодні на управління виробничою сферою і використання продуктивних сил. Настав час системно проаналізувати правові основи управління власністю, визначити прогалини у законодавстві, звести до мінімуму «конструктивне» керівництво об'єктами, що становлять ресурсну, добувну і переробну базу економіки.

Згадаймо, що на виконання постанови Верховної Ради від 16 травня 1995 р. уряд своєчасно підготував проект закону про управління державним сектором економіки. Жодна профільна комісія парламенту не взяла на себе його ініціативне доопрацювання. Ніхто і в уряді поки що не виявив державну зацікавленість. Проте проблема управління майном держави далеко не вирішується застарілим декретом Кабінету міністрів, який давно вже вичерпав роль регулювальника. Коли сьогодні спад виробництва на казенних підприємствах досяг критичної межі, коли частки (паї, акції), що належать державі у господарських товариствах, приносять дивіденди не державі, а приватним особам, а інвестиційні кошти і кредити не доходять до державних підприємств, вкрай гостро постає питання про важелі державного регулювання і контролю. Зокрема, розглянута структура Фонду державного майна не дала очікуваного ефекту, що підтвердилось на парламентських слуханнях. Саме про нову роль державного управління та структурні перебудови його організації, запровадження прямого управління субсидіарною відповідальністю держави, або про економічне регулювання взаємовідносин товаровиробника з державою має потурбуватися адміністративна реформа, якщо вона не обмежиться черговим кабінетним варіантом скорочення апарату службовців і появою їх у нових органах виконавчої влади.

Дуже важливо, щоб адміністративна реформа стимулювала підприємництво всіх форм власності. І рецепт тут один: через Верховну Раду України, узгодивши з нею концепцію і конкретні помісячні дії щодо реформування правових регуляторів, створити модель «економічного етатизму» з усуненням будь-яких регламентованих перешкод для загальної працезабезпеченості і стимулювання малого й середнього бізнесу. На два-три роки держава в змозі надати не декларовану підтримку, а підприємницьку і бізнесову свободу тим, хто створює робочі місця, гарантує оплату праці, поставляє на ринок товари власного виробництва. Згадаймо, скільки політичних суперечок точилося навколо закону про промислово-фінансові групи, скільки звинувачень лунало з боку Президента на адресу парламенту. Пройшло два роки, а результатів залучення банківського капіталу для стимулювання виробництва майже немає. Не можна допустити, щоб адміністративну реформу спіткала така сама доля.

А. Селіванов. Для цього, Євгене Кириловичу, кожна владна структура (Президент, парламент, уряд) повинна мати безпосереднє відношення до розробки і проведення адміністративної реформи. Але, знову-таки, не міністри-політики, а міністри-прагматики, на мій погляд, згуртувавши економістів, промисловців, юристів, фахівців інженерно-будівельних спеціальностей, економічної кібернетики і моделювання складними системами, здатні без політичної кон'юнктури створити управлінську антикризову систему органів відповідно до ринкових правовідносин. Наука нагромадила і обгрунтувала введення моделей «раціонального державного управління» у країнах з перехідною ринковою економікою. Це стосується нової ролі держави у недержавному секторі економіки, коли здійснюється непряме економічне регулювання і вплив на «зовнішнє середовище», створення відповідного кредитно-фінансового клімату і податкового стимулювання з новим митним режимом і протекціонізмом для власної продукції. Питома вага і роль держави в економіці найзначніші в західноєвропейських країнах і саме в Західній Європі ще в 1961 році було створено спеціальну міжнародну організацію, яка займається дослідженням проблеми державного управління, — Європейський центр державного підприємництва (ЄЦДП) із штаб-квартирою у Брюсселі. Спрямованість адміністративної реформи на соціальний добробут населення має бути кінцевою метою розвитку окремих галузей, регіонів, і тому методи впливу держави на соціально-економічні процеси залежать від того, які закони фінансово-економічного напрямку найближчим часом прийме парламент України. «Оскільки ми фактично закладаємо фундамент майбутньої національної системи законодавства України, цей фундамент, — сказав Голова Верховної Ради України, — як йому і належить, повинен бути міцним і надійним». Проголосивши адміністративну реформу, важливо сьогодні знати, кому і що вона принесе у близькій і далекій перспективі.

чиновницький контроль

суб'єктів економічної діяльності, виголошені урядом в 1994 році, не використані. На практиці, як і раніше, існує жорсткий адміністративний чиновницький контроль. Особливо чітко це дається взнаки в аграрному секторі. Новостворені КСП де-факто залишилися такі самі безправні, як і їхні попередники колгоспи.

Можливості розпоряджатися виробленою та вирощеною продукцією, вільно реалізувати її та купувати за виручені кошти те, що потрібно і в кого дешевше, майже немає. Все диктується, як і раніше. Хоча зворотного руху, як було в часи, коли державі здавали продукцію, а замість неї отримували техніку, паливо, будівельні матеріали, нині немає. Але має місце намагання всім керувати.

Таке становище породжує цілковиту безнадію, безвідповідальність, корупцію та підштовхує до пошуку задоволення об'єктивних економічних інтересів поза межами діяльності державних інституцій. Простіше кажучи, офіційна діяльність трансформується у тіньову.

На думку українських політологів О. В. Лазоренко та О. О. Лазоренко, традиційне суспільство грунтується на простому відтворенні, орієнтації на минуле та його повторення, общинно-корпоративних цінностях. Теорія відсталості, залежності, залежного розвитку, пропагована деякими вченими, є альтернативою теорії модернізації. Ця теорія проголошує, що слаборозвиненість є частиною глобального суспільного розвитку. А винуватець усіх бід слаборозвинених країн — світовий капіталізм.

Безперечно, на Заході є сили, не зацікавлені в процвітанні нашої економіки. До речі, в самій Україні вони є також, І гасло «чим гірше, тим краще» застосовують на практиці.

Але не думаю, що ті закордонні чинники є визначальними. Скоріше, спостерігаючи за небажанням розв'язувати власні проблеми, нам не поспішають і допомагати.

А що ж пропонують замість модернізації? Інтеграція слаборозвинених країн з метою розширення їхнього власного ринку, відмежування від світового ринку. Чи не правда, дуже знайомі тези, які ми чули щодо найсоціалістичніших Албанії та Північної Кореї? Та й нині ці думки частенько лунають під куполом Верховної Ради України.

Органічна модернізація відзначається спадковістю соціального розвитку, природністю, безперервністю реформаторського процесу. Потребує також високого особистого культурного рівня людей, зайнятих у виробництві.

Неорганічна модернізація, як правило, починається в разі втрати старих ринків збуту, загрози економічної залежності від інших країн та під впливом позитивного прикладу країн, що модернізуються. Світовий досвід свідчить, що модернізація має обов'язково виходити з готовності суспільства до відповідних соціально-економічних, політичних, культурних перетворень. Завдання інтелектуальної еліти — підготовка цього процесу.

Виходячи із цих постулатів, зрозуміло, що в Україні така підготовка ще не розпочалася. Як свідчить той самий історичний досвід (приклад американського президента Рузвельта чи французького де Голля), подібні речі без сильного, впевненого і наполегливого лідера не відбуваються.

Нещодавно українське телебачення показало сюжет про тридобову автомобільну чергу на україно-польському кордоні. Звичайно ж, простоюють люди з вини української сторони. Подібне є яскравою ілюстрацією процесів безвідповідальності, корупції та невідповідності проголошених гасел про європейську інтеграцію і справжніх дій України у відносинах із зовнішнім світом.

Як нас у всьому світі сприйматимуть — як добрих партнерів, що опинилися тимчасово у скрутному становищі, чи політичних провінціалів, нездатних до самореалізації, — залежить тільки від нас самих.

Володимир ТКАЧЕНКО,
народний депутат України.

Сумська область.

Паювання потребує

З ЧАСУ запровадження паювання в сільському господарстві України, звичайно, відбулися певні зміни. Але, як засвідчує офіційна статистика, ці зміни досі зводяться до кількісних характеристик, і головна мета, яка стоїть перед сільськогосподарськими підприємствами, — це якомога швидше завершити паювання майна і землі. Так, за офіційними даними, за час, що минув після запровадження паювання, розпайовано землю і майно у 9,5 тисячі КСП, що становить 96 % їх загальної кількості. 88 % КСП видали сертифікати на право власності на земельну частку. Отже, вже вкотре на нашій пам'яті має місце компайнійщина, гонитва за кількісними показниками. І ніхто на всіх рівнях управління аграрним сектором не робить навіть спроби оцінити цей процес як з економічної, так і соціальної точок зору. А тим часом спад виробництва триває, сільське господарство поступово занепадає. Паювання майна і землі, на які покладали такі надії і сподівання, не забезпечило жодних позитивних зрушень. І, незважаючи на це, уряд продовжує «доводити план до двору» з прискорення видачі майнових і земельних сертифікатів, убачаючи в цьому одне з головних досягнень у реформуванні економічних відносин на селі. Ще настирливіше насаджується ідея ринку паїв.

Р. ЧАПЮК.

М. ХОРУНЖИЙ.

Останнім часом засоби масової інформації і наші горереформатори подають як останнє надбання економічних реформ у сільському господарстві здавання в оренду фермерам чи іншим приватним особам земельних і майнових паїв, і не лише окремими групами селян, а й навіть цілим колгоспом. Видається це як досягнення на шляху пошуку ефективного власника і як єдино реальний шлях виходу із затяжної кризи.

Лінія зламу усталених форм господарювання, що їх підтримують і зовсім не заперечують селяни, так запрограмована (не нами) і контролюється (також не нами), що навіть за частої зміни міністрів-аграрників алгоритм загалом витримується, хіба що з тактичним пристосуванням. Не підтримало суспільство нав'язуваний ринок землі — перейшли до насаджування ринку земельних паїв і сертифікатів. Знову суспільство насторожилось: реакція — указ про оренду землі. Не пройшов цей тиск — нове надбання: приватно-орендні підприємства.

І все це робиться не за згодою селян і не в їх інтересах, бо з ними просто не радяться. Є замовлення міжнародних фінансових структур, і його треба будь-що виконати. А селяни? Вони — просто селяни, їхні думка і бажання не для наших реформаторів. Чиниться непризоване і наступальне зґвалтування найбільш працелюбного і відданого державі Україна прошарку суспільства — селян.

Залишається вдатися до риторичного запитання минувшини: "Хто — кого?» з додаванням дієслова «послухає»: держава селян чи селяни державу.

Шість років незалежності і реформ переконливо засвідчили, що держава не має намірів зважати на думку і бажання селян.

На свому році вона це підтверджує новим наступом: якщо ви, селяни, не хочете ринку землі, то ми вас доведемо до такого стану, що ви самі проситиметесь до приватно-орендного підприємства, добровільно, свідомо, як загіпнотизовані.

До того ж приватно-орендні підприємства, ще не встигнувши народитися, вже поставили чимало конкретних вимог перед державою. Йдеться насамперед про розвиток кредитної системи, наближеної до специфіки приватно-орендних підприємств, надання їм пріоритетних можливостей у користуванні послугами лізингового технічного фонду, про спрощення механізму виходу із КСП, про врегулювання боргів чи їх пролонгацію та ін.

А оскільки приватно-орендні підприємства — це витвір наших реформаторів, то можна не сумніватися, що держава їх підтримає і віднайде необхідні кошти на їх розвиток і становлення, незважаючи навіть на те, що вона досі не розрахувалась з КСП за продукцію цього і навіть минулих років.

Тим часом досвід інших країн засвідчує, що в основу державної аграрної політики покладено саме інтереси селянства. І це зрозуміло.

З погляду на викладене вище, а також з точки зору повернення селянинові властивих йому рис господаря і слід іти шляхом впровадження такої форми відносин, за якої кожен знатиме свою частку в загальному багатстві і вболіватиме за його зростання. Не слід наголосити ще раз, бо нинішній стан сільського господарства є наслідком не безперспективності колективних форм господарювання, а результатом безглуздої політики держави: не можна розвалювати те, що утверджувалось у своїй життєвості впродовж десятиліть і що не вичерпало ще своїх можливостей, не давши на заміну хоча б загальної концепції того, що мають на меті створити. До того ж не слід нехтувати і такий досить важливий факт: селянство належить до порівняно консервативного прошарку суспільства. Через свою поміркованість, розсудливість і відданість землі воно, природно, не сприймає чітко не визначені «реформування», а тим паче пустопорожні обіцянки. З ним, селянством, перш ніж радикально щось змінювати, треба радитися, питати його думку, враховувати його бажання. Наш сьогоднішній досвід аграрних перетворень переконливо засвідчує: все, що робиться начебто в інтересах селян, але без їх прямої участі, своєю суттю і наслідком спрямоване проти них. Така гірка реальність сучасних аграрних перетворень в Україні. Насаджувані зверху нові форми господарювання типу ПОПів обумовлені настирністю певних структур за будь-яку соціальну економічну ціну запровадити таку необхідну західним замовникам приватну власність.

Це зачіпає буквально всі сторони аграрної реформи. Але найвиразніше абсурдність тих виокремлених державних дій і відсутність виваженого і саме державного підходу проявляється в паюванні як майна, так і землі. Реформування економічних відносин в аграрному секторі, в основі яких лежать відносини навколо землі, потрібно було починати саме з перетворень земельних відносин. До того ж перетворень не з виконанням певних формальних арифметичних дій (передача землі в колективне господарювання з наступною персоніфікацією), а тих, що вносять докорінні зміни в соціальний і економічний статус аграрних підприємств і селян. Це є аксіома, а вона доказів не потребує. І лише після з'ясування проблеми земельних відносин можна було братись за паювання майна та розпочинати інші економічні перетворення.

А в нас усе зробили навпаки. За вказівкою зверху, під напівприхованим тиском державних структур спочатку розпаювали майно, а потім згадали і про землю.

Наскільки невдало і поспіхом було здійснено паювання майна, свідчить той факт, що, крім "звітування" про виконання вказівки, жодних позитивних зрушень не відбулося. Почуття господаря чи такого бажаного державою власника землі не сформувалося, спад виробництва не спинився, скрута села і селян стала ще глибшою і вразливішою.

Така сама ситуація склалася і навколо земельних паїв. До того ж офіційні документи Президента і уряду, які регулюють паювання землі, прямо суперечать Земельному кодексу і Конституції України. Варто також відзначити, що після виходу указу про паювання видано інший указ — про суцільне агрохімічне обстеження земель. А мало б бути навпаки: спочатку треба знати фактичний стан земель, які збираємося розподіляти за паями. І знову, як і під час приватизації майна, зверху доводять завдання і темпи видачі земельних сертифікатів з однією метою — скоріше запровадити коли не ринок землі, то хоча б земельних паїв.

Паювання аж ніяк не повинне стати самоціллю, тобто завершитися лише поділом майна і землі на персоніфіковані частини. Паювання — це лише перший і, звичайно, важливий щабель у реформуванні економічних відносин. Важливіше сформувати такі пайові відносини, коли кожний трудівник знатиме і постійно відчуватиме, що його пай працює не лише на колектив, а й на нього самого, тобто пай (майновий чи земельний) має приносити гарантований доход його власникові.

Ідея паювання в суто теоретичному розумінні означає широкий простір для розвитку в аграрному секторі орендних відносин. Це пояснюється досить просто: персоніфікований пай колективної власності передається юридично і фактично для колективного ведення виробництва. Власність набуває нового змісту — вона стає колективно-індивідуальною. На це слід особливо наголосити, коли йдеться і про земельний пай, який у натурі не виділяється, а залишається в загальному земельному масиві.

Про мотиваційний механізм земельного паю вже йшлося в газеті «Сільські вісті» (за 26.06.1997 р.) Варто ще раз наголосити на тому, що в інтересах селянства і відповідно до Конституції та Земельного кодексу України доцільно земельної паї перетворити на ефективний інструмент орендних відносин, за яким власник земельного паю здає його юридичній особі (КСП чи ефективному фермеру) для ведення виробництва на колективних засадах, для створення своєрідного товариства зі спільного обробітку землі, за що незалежно від результатів виробничо-фінансової діяльності щорічно одержуватиме гарантований доход (натурою чи грошима) як орендну плату за землю і без будь-якого розукрупнення, зламу чи реорганізації земельних володінь і масивів, матеріально-технічної бази. Хай це буде наш український варіант оренди землі.

Такий варіант оренди землі дає можливість на практиці розв'язати досить складні соціально-економічні завдання, а саме:

— колективне ведення виробництва на персоніфікованій землі набуде принципово нових ознак, бо ґрунтуватиметься на приватній формі власності на земельний пай, який кожний працівник здаватиме в оренду;

— колективістський дух селянства, до якого воно вже звикло впродовж десятиліть, не лише не втратить своєї значущості, а й зміцниться, бо здана в оренду земля буде під постійним контролем як орендодавців, так і орендаря;

— селяни-пенсіонери одержать тверду гарантію на виживання, бо зданий в оренду земельний пай даватиме їм певну винагороду у вигляді орендної плати;

— відпаде основа скуповування різного ґатунку бізнесменами земельних сертифікатів, для чого держава створила умови і яке набуває дедалі більшого розмаху;

— абсолютно унеможливиться перетворення землі на засіб обігу, зникне загроза різних спекуляцій навколо землі, шматування цілісних земельних масивів, порушення сівозмін, облаштованості господарської території;

— буде створено реальні можливості відродження на селі родинного дерева господарств, хліборобських династій, бо кожний член сім'ї матиме земельний пай, об'єднання яких у перспективі може стати реальною основою створення фермерського господарства;

— надання земельному паю такої соціально-економічної ваги може стати тим психологічним важелем, який зупинить відплив молоді з села, зліквідує депопуляційні процеси на селі;

— зданий в оренду земельний пай перетвориться на додаткове джерело доходів, бо орендна плата набуде реальної ваги.

Паювання насправді виявилось акцією, яку через необґрунтованість і нагальну покваплівість переоцінили. Щоб його зовсім не дискредитувати, треба зважити на ряд чинників, які спричинили таку ситуацію.

Спочатку треба зняти всі сумніви, які нині сформувалися: можливо, це хибний шлях; чи може паювання водночас розв'язати всі проблеми, чи хоч якусь одну; яка саме ставилась мета перед паюванням і чи її досягнуто; чи забезпечило паювання посилення мотиваційних стимулів; чи хоч якоюсь мірою кожний власник паю відчує «своє» в «суспільному»; чи варто було спочатку розпайовувати майно, а потім землю; яке майно розпайовувати; чи можна у паювання землі і власності вкладати зовсім різні критерії; чи можна об'єднати два паї і дати їм новий зміст-імпульс чи залишити в колективній власності; що пай повинен змінити в механізмі внутрігосподарських відносин; який взагалі правовий і соціальний статус паю.

Другий крок полягає в тому, щоб проблему паювання не спрощувати, а вважати як передумову, перший щабель у складному соціально-психологічному процесі становлення принципово нових економічних відносин, нових форм власності.

Тут досить важливо мати чітке уявлення, що революціонізувати цей процес неможливо. Щоб від паювання колективної власності перейти до створення певних кооперативних формувань, в основі яких лежить злам традицій — звичок і навіть мислення, треба мати певний перехідний період. Хоч ми інколи і недооцінювали психологічний аспект перетворень, але він часто справляє неабиякий вплив.

Спробуємо це проаналізувати наявною практикою паювання. Селянська психологія не сприймає речі завуальовані, занадто затеоретизовані.

Коли ми кажемо, що паювання має зміцнити, а то ще й відродити почуття господаря, то ставимо, якщо не заганяємо, селянина просто у безвихідь: йому, з діда-прадіда господарю на землі, хочуть змінити те почуття, яке є його єством, сенсом життя.

Це все одно, що сказати, що цей колір білий треба посилити, зробити ще білішим. Так і селянина не можна зробити ще «селянининнішим», а от неселянина з нього зробити можна. Для цього його треба відірвати від землі, підрізати оте, з діда-прадіда, коріння.

Саме тому в паюванні для селян дуже багато речей якось розмилися, розчинилися, і в результаті у них склалось враження, що пай являє собою якесь марево. Тут певна аналогія між паєм селянина і сертифікатом Фонду державного майна. Навіть сам голова цього фонду не може дати відповідь, яка частка державного майна належить йому особисто: обладнання чи виробнича площа, підйомний кран чи лише ківш екскаватора. Для селянина ще більш це незрозуміло, бо він у цьому колективі і підприємстві від народження. То що ж йому належить: трактор чи плуг, кілька десятків дерев у саду чи півгектара пшениці? Хоч йому офіційно заявлено, що він власник майнового і земельного паю.

Отже, з самого початку паювання припустилися не тільки хибних тверджень, а й просто неправильних трактувань.

виваженого динамізму

Паювання — це процес не одноактний, а тривалий за своєю суттю і має означати не розподіл майна (бо воно не розподіляється в натурі), а розподіл та персоніфікацію власності, набутої і примноженої всім колективом.

А якщо так, то сам пай не може називатися майновим. Він не може бути в повному розумінні слова і персоніфікованим, бо сама персоніфікація потребує конкретної прив'язки об'єкта і суб'єкта поділу власності. Не можна й ототожнювати паювання і приватизацію, бо остання — це продукт паювання, це нова форма власності на противагу тій, в рамках якої здійснюється паювання. Дуже важливо під час паювання чітко визначити його мету — що цим актом планово досягти: виплати дивідендів як ще одного джерела доходу селянина чи дати йому можливість господарювати автономно, на власний розсуд і, якщо хочете, страх на конкретній ділянці колективного господарства, співвласником якої він є. Бо саме ця частка власності, скажімо, тракторно-рільничої бригади чи молочнотоварної ферми, належить йому і таким, як він, і всі вони, члени-співвласники бригади чи ферми, несуть цілковиту відповідальність за наслідки своєї роботи. Не можна ставити кінцеву мету паювання прибутку. Не всі підрозділи господарства можуть одержати прибуток, бо його дає реалізація продукції, робіт і послуг. Це по-перше. А по-друге, націлювання колективів пайовиків на прибуток може внести розлад у колектив взагалі, протиставити пайовиків одне одному. Отже, паювання не може мати обмеження, частка власності може визначатися і щодо об'єктів соціально-побутового призначення. А звідси всі передумови в КСП шляхом паювання власності за функціональним призначенням створити кілька самостійних підрозділів — спілок пайовиків, які вберуть у себе вже деякий досвід, набутий під час впровадження орендно-підрядних відносин, а також принципи кооперування. До того ж таку можливість передбачено і законом України про сільськогосподарську кооперацію. В результаті КСП трансформується в кооператив кооперативів, де в основі лежатиме не взяте в оренду і на підряд майно, а персоніфікована власність конкретної бригади, ферми, інфраструктурного підрозділу.

Паювання в тій чи іншій формі і тому змісті, в яких воно нині здійснюється, має один досить відчутний недолік — воно не торкнулося глибинних основ колективної власності. Як зазначається в державних офіційних документах, головна мета паювання — пошук ефективних власників. Для наших умов це доволі умовно, бо змінюється лише власник, а господаря ще треба довго готувати і шукати. Адже навіть міністрів-аграрників за роки незалежності ми не раз міняли. Сама зміна власника аж ніяк не означає, що відразу з'явиться справжній господар.

Як уже зазначалося, кінцева мета паювання — дати селянину і пайовим відносинам новий статус, новий характер. Ступінь досяжності цієї мети може бути реальний із збереженням успадкованості колективних форм господарювання за умов конкретизації і звуження кола колективізму. Дуже важливо сприяти формуванню почуття конкретного господаря конкретної форми і одиниці господарювання, чим можна забезпечити повніший інтерес у більш ефективній роботі. Завдяки такому розв'язанню проблеми вдасться зберегти створений роками виробничий і інтелектуальний потенціал і підвищити соціальну захищеність селян. А це ще раз засвідчує, що основою функціонування товаровиробника є не власність на землю і засоби виробництва (все це він може орендувати), а власність як результат роботи.

Хоч паювання землі як головний метод реформування відносин власності в Україні визнано тепер де-юре і де-факто, проте оцінку цю зроблено дещо упереджено, на основі певного допуску, авансу, мовляв, досить формально поділити колективно створене майно, визначити частку кожного — й автоматично відродиться почуття господаря, власника. Під це, власне, і було побудовано офіційну державну статистичну звітність: станом на таке-то число розпайовано і приватизовано стільки-то підприємств; роздержавлення здійснюється відповідно до визначеного завдання та ін.

Таке, з дозволу сказати, паювання тільки компрометує саму ідею, бо що змінилося, окрім назви-вивіски? Був колгосп (радгосп) — стало КСП. Ні стримання спаду, ні стабілізації виробництва не відбулося, а навпаки, ще більше економіка котиться по похилій площині. Не кажучи вже про те, що й натяку нема тут про відродження почуття господаря. Тепер на зміну кравчуківського КСП насаджують кучмівський ПОП.

Приватизація майна і землі через механізм паювання лише тоді стане підвалиною відродження почуття господаря, коли вони логічно завершуватимуться розробленням механізму функціонування пайових відносин усередині приватизованих підприємств. Цей механізм на перших порах складатиметься з таких обов'язкових елементів:

1. Матеріально-мотиваційна ціна паю: власник повинен наприкінці року (бо в сільському господарстві цей термін реальний, визначальний) на свій земельний і майновий пай одержувати якийсь зиск, чи то дивіденди, чи то орендну плату, чи просто винагороду (у грошовому або натуральному обчисленні).

2. Сам процес паювання слід вважати не завершенням, а лише початком реформування відносин власності, бо в даному разі йдеться про те, що розмір паю (паїв), а отже, розмір персоніфікованої власності має стати основою докорінної внутрігосподарської перебудови відносин власності взагалі, їх якісного поглиблення аж до надання розміру власності (паїв) статусу критерію, обов'язкового атрибуту формування системи управління.

3. Механізм паїв має чітко передбачати правила й умови їх внутрігосподарського обігу відповідно до чинного законодавства. При цьому слід виходити з того, що майновий сертифікат — це не цінний папір у повному розумінні слова, це тільки посвідчення про право власності на певну частку майна даного підприємства, тому він не може бути об'єктом купівлі-продажу, а може лише обертатися в рамках підприємства на визначених колективом умовах.

4. У разі виходу пайовика з даного господарства в підприємстві має бути сформовано фонд чи умови компенсації розміру паю: грішми, натурою, з колективного фонду чи фізичною особою (яка захоче скористатися цим паєм).

5. Не менш важливо переглянути розмір базового майнового паю, бо він встановлювався в умовах галопівної інфляції, а отже, сьогодні занадто завищений. До того ж саме майно за цей період значною мірою замортизувалося. Тобто пай повинен мати реальний грошовий вираз.

У перспективі земельний і майновий паї стануть основою їх зосередження в руках найбільш працьовитих і підприємливих селян. А тепер паювання можна покласти в основу організаційно-виробничої перебудови колективних сільськогосподарських підприємств, створення за бажанням і професійним спрямуванням внутрігосподарських виробничих кооперативів (малих підприємств), що працюватимуть на комерційних засадах.

У реформуванні відносин власності і форм господарювання в АПК особливу роль треба відвести виробничому кооперуванню і агропромисловій інтеграції. На цій основі мають розвиватися:

— внутрішньогосподарські, міжгосподарські, міжгалузеві та інші виробничо-господарські кооперовані структури;

— інтегровані міжгалузеві компанії, об'єднання, асоціації, корпорації.

Головне кредо цих організаційно-виробничих перебудов — загальними зусиллями на кооперативних засадах сформувати підрозділи, структури, що здійснюватимуть діяльність на комерційних принципах.

Відповідно до чинного законодавства кожний власник майнового чи земельного паю наділений правом одержати в рахунок земельного паю ділянку для ведення селянського (фермерського) господарства, здати цю ділянку в оренду, продати свій пай власникам паїв чи підприємствам, що організовані пайовиками для ведення сільськогосподарського виробництва.

Отже у процесі реформування власності щодо вдосконалення внутрігосподарських відносин можуть бути використані такі підходи:

1. Підприємство залишається в попередньому статусі, тобто колективним, але в ньому гарантоване право на одержання паїв усіма, хто цього бажає.

2. Створення на базі реформованого підприємства господарського товариства, де гарантоване право участі в управлінні виробництвом розміром власності (паю).

3. Розукрупнення підприємства і створення на його основі структурних підрозділів, самостійних кооперативів чи інших господарсько-виробничих структур.

4. Формування асоціацій (спілок), які об'єднують селянські (фермерські) господарства, кооперативи, окремих пайовиків, підприємства.

Хоч би в якій формі здійснювалися перебудовні процеси внутрігосподарських відносин, в кожному конкретному випадку дуже важливо не нашкодити виробництву, а сприяти збереженню і розвитку виправданих і ефективних господарських структур. Покоління аграрників, на яких нині тримається сільськогосподарське виробництво, звикли працювати колективно, вони не уявляють свою роботу поза колективним господарюванням. Тому треба зберегти все те, що саме ними було створено впродовж десятиріч. А коли додати те, що, крім виробничої, ці покоління створили ще й соціальну сферу села, то стане зрозуміло, чому селянин надто обачно ставиться до приватизації і приватної власності.

Розробка програм реформування економічних відносин і має враховувати той незаперечний факт, що починати треба не з докорінного зламу цілісних майнових комплексів, а з реформування внутрігосподарських економічних відносин за схемою алгоритму: створення внутрігосподарського підрозділу з максимально можливою організаційною і виробничою самостійністю — поступове переростання їх у кооперативи і малі підприємства з повною юридичною самостійністю. В основу цього процесу, знову-таки, має бути покладено систему паїв, яка може реалізуватися чи то шляхом оренди, чи то внутрігосподарського перерозподілу паїв, чи то внесенням паю до статутного фонду створюваного на основі реформування підприємства.

Реформування внутрігосподарських відносин потребує і обумовлює створення відповідної структури управління. Принциповою у такій структурі має бути розробка механізму відповідальності не лише адміністративної, а й майнової, бо проектована система управління покликана гарантувати реалізацію прав власника паїв, а також забезпечити ефективніше використання асоційованого майна і земельного фонду, що й надалі залишається у статусі колективного використання.

Стосовно аграрних підприємств, що стали на шлях реформування відносин власності, перебудова внутрігосподарської структури може здійснюватись у такий спосіб:

1. На основі цехової структури управління і форм організації праці створюються внутрігосподарські кооперативи і в основному, і в допоміжному та обслуговуючому виробництві.

2. Планово-економічна й бухгалтерська служби формують єдиний менеджментський кооператив, який фактично бере на себе всі функції загальногосподарського управління.

3. Виробничі і господарські стосунки між внутрішньогосподарськими кооперативами здійснюються на принципах купівлі-продажу, для чого створюється відокремлений фінансово-розрахунковий центр як внутрівиробничий банк.

4. Зовнішньоекономічні стосунки з реалізації сільськогосподарської продукції і придбання матеріально-технічних ресурсів здійснює кооператив маркетологів.

5. Загальне керівництво господарством і представництво його в державних і господарських структурах здійснює центральне правління (кооператив кооперативів), яке обирають загальними зборами кооперативів і якому делегують відповідні функції.

Такий підхід до організації виробництва і формування внутрішньогосподарських структур в реформуванні відносин власності слід вважати реальним шляхом поступового переходу до управління залежно від розміру власності і на основі подолання розбіжностей між управлінською і виконавською працею.

Впровадження всередині господарства економічних відносин, що ґрунтуються на комерційних засадах, має важливе практичне значення, бо, по-перше, є основою здійснення в повному обсязі господарсько-розрахункових стосунків між виробничими підрозділами, і, по-друге, є логічним завершенням процесу реформування економічних відносин взагалі. Загальний логічний висновок, що випливає з цього, полягає в тому, що будь-які радикальні зміни у відносинах власності мають економічний смисл не в тому, щоб знайти власника, а в тому, щоб знайти того, хто вміло й ефективно використовував би цю власність. Створення таких внутрішньогосподарських кооперативів на комерційних засадах і засвідчує, що в такій формі організації виробництва можуть бути ефективно поєднані особистий, колективний і загальнонародний інтереси, на що й має спрямовуватися загальний процес роздержавлення і приватизації.

За такої побудови внутрігосподарських економічних відносин досягається кінцева мета всіх перетворень, а саме:

— власність набуває конкретної матеріалізації у вигляді колективу пайовиків чи орендарів, об'єднаних спільним видом виробничої діяльності;

— кожний внутрігосподарський кооператив здійснює свою діяльність автономно, але відповідно до потреби у виробленій продукції чи наданні послуг;

— відносини між виробничими кооперативами регулюються загальногосподарськими службами, яким, власне, і делегують ці функції;

— спільність інтересів і завдань у межах однопрофільних кооперативів і може гарантувати доцільність їх формування і функціонування.

Реформування відносин власності в агропромисловому виробництві, щоб досягти своєї кінцевої мети — створити ефективне виробництво світового рівня, треба здійснювати не епізодично і спонтанно, а на основі добре організованого і кваліфікованого управління.

Отже, для управління процесом роздержавлення і приватизації в агропромисловому комплексі, для здійснення його моніторингу в кожному конкретному випадку треба мати комплексну програму загальнодержавного і локального рівнів, яка не лише ставила б завдання і цілі цього процесу, а й стимулювала і координувала його здійснення.

Оцінюючи зміст і кінцеву мету національної і регіональних програм реформування економічних відносин в АПК можна на основі розв'язання тих фундаментальних питань, які нині на повний зріст постали перед агропромисловим виробництвом. Йдеться насамперед про формування і становлення нових форм міжгалузевих відносин, підпорядкованих ринковому механізму, розвиток різноманітних форм підприємництва і розширення на цій основі ринків збуту, створення на рівні держави і самоврядних управлінських структур надійного механізму захисту вітчизняного товаровиробника, зупинення спаду і стабілізації агропромислового виробництва.

Ростислав ЧАПЮК,
народний депутат України, член Селянської партії;
Микола ХОРУНЖИЙ,
доцент Київського національного економічного університету.

Вітчизняний стиль

У ДНІПРОПЕТРОВСЬКУ за ініціативи концерну «Весна» відбулася нарада керівників і фахівців телевізійних підприємств України. Останніми роками саме концерн «Весна» намагається відродити вітчизняне виробництво телевізорів, а разом з київською фірмою «Алладін» навіть приступив до реалізації проекту створення в Україні конкурентоспроможного виробництва й іншої складної побутової техніки. Решта підприємств галузі практично зупинилися. Замість сприяння технологічному прогресу на власних заводах, наша держава, по суті, добровільно і без бою свій же внутрішній ринок здала «в оренду» бідовим іноземним фірмам.

Це аргументовано і довели учасники наради в присутності посланців Кабміну України, Міністерства промислової політики, Мінекономіки та Мінпауки, Державного інноваційного фонду. Поки інфляція та нищівні податки руйнували вітчизняні підприємства, рідну державу справді «окупувала» іноземна техніка. Як рятувати своє виробництво, на нараді визначено чітко, ясно і однозначно. Сьогодні самим складати ті ж телевізори на рівні світових зразків, навіть досконаліші, не проблема. І грошей для цього просити в держави не треба — уже можна отримувати пристойні інвестиційні позички на обопільно прийнятних умовах. За вмінням, знаннями і талантом наш народ далеко не останній на планеті, чого ніяк не збагнуть державні мужі. Треба лише забезпечити умови для вітчизняних товаровиробників, щоб окупити і відпрацювати всі свої витрати та кредити. І щоб розпочалася, нарешті, пропаганда передусім свого, а не чужого, як це відбувається нині.

Щоб збагнути, що й де та як нам бути, щоб жити і працювати, ми за підтримки держави, а не наперекір їй, і пропонуємо нотатки нашого кореспондента, який побував у концерні «Весна» напередодні довгожданої і багатообіцяючої наради у Дніпропетровську.

ЗНОВУ «ВЕСНА» НА БІЛІМ СВІТІ

***ЗРОБИВШИ** для самозбереження і виживання все можливе і навіть неможливе, дніпропетровське акціонерне товариство «Концерн «Весна» опинилося, одначе, перед загрозою зупинення виробництва.*

Недавно мешканець Донецька, дізнавшись, що в Україні виготовляють нарешті власні європейського рівня телевізори з кольоровим зображенням, забажав саме його і придбати. Кинувся в один магазин, в інший, а їх ніде немає. Навіть продавці, хоча вітчизняні телеприймачі наче й непогано рекламують, нічого до пуття не знали. Чи не з Місяця ви, дядьку, звалилися? — дивувалися. Та цей чоловік був упертий і особисто прибув до Дніпропетровська розшукати концерн «Весна». В далеку дорогу вибрався донеччанин немарно, бо безпосередньо на підприємстві і придбав бажану річ. Однак так і не зміг збагнути, чому йому задля цього довелося мандрувати аж до сусіднього обласного центру.

А й справді, чому? — цікавимося у віце-президента АТ «Концерн «Весна» Миколи Коробського. Воно ж бо нелогічно й безглуздо докладати скільки зусиль, щоб випускати цілком сучасні українські телевізори, і потім не поставляти їх у торговельну мережу, а складувати на заводі як незатребувані.

— Ми б і раді у рай, — зітхає Микола Опанасович, — та гріхи не пускають. І не свої, а чужі...

«Голос України» уже розповідав (див. публікацію «І знов «Весна» на білім світі» у номері від 30 травня ц. р.) про реструктуризаційні процеси, які відбулися і відбуваються досі в концерні, щоб створювати вітчизняне конкурентоспроможне виробництво складної побутової техніки. То Микола Коробський і посилається на цю публікацію, котра закінчувалася оптимістичним сподіванням на пристойне майбутнє підприємства. Щоправда, за однієї єдиної умови: "Якщо наша держава справді спроможеться на реальну підтримку своїх власних талановитих і кмітливих товаровиробників". Цього якраз і немає.

На наш ринок давно вже бурхливо прорвалися зі своїми телевізорами всесвітньо відомі фірми «Самсунг», «Панасонік», «Філіпс», «ДЕУ» та інші. І ці фірми нині опинилися у вигіднішому становищі (мов у казці, на яку й не сподівалися), ніж вітчизняні, — ось у чому парадокс. Якщо вже нам лимонад гірший навіть за підроблений, забарвлений під кока-колу напій (таку думку нав'язують вітчизняні ЗМІ), то годі казати про телевізори.

Так от, вітчизняні підприємства пережили параліч, агонію і зупинку, і виборсатися, ох, як нелегко. З тієї пори каменем на шиї висять неймовірна заборгованість і цілковита відсутність вільних обігових коштів. Натомість іноземні виробники телеприймачів процвітають і вкупі мають змогу лише на рекламні потреби витрачати в Україні на рік майже два мільйони доларів. Це ніби на боксерському ринку зійшлися спортсмени різних вагових категорій. Та ще й один з них, себто наш, —після нищівного нокауту, а інший — професіонал у розквіті чемпіонської слави.

Одначе найдраматичніше і найсумніше те, що ми без опору й бою віддали імпортному товаровиробникові й інші переваги безпосередньо у себе вдома, якими володіли колись вітчизняні підприємства. Роздержавлюючи, скажімо, торговельну мережу, не просто зруйнували у прийнятому для «внутрішнього користування» вигляді, а там і тут поодинці та гуртами знадили її імпортними товарами. Від свого доморослі комерсанти тепер вернуть носа. Колишні спеціалізовані магазини й салони радіотелетоварів, культторгів, всіляких зміщторгів, тієї ж споживкооперації тощо добровільно здалися у полон іноземним «інтервентам», перетворившись на їхню збутово-ділерську мережу в Україні. Майже не витрачаючись на сервісно-торговельні заклади, іноземні товаровиробники здобули на нашому ринку надійних друзів, натомість вітчизняним підприємствам тепер хоч заново створюй свою мережу. У них і на розвій виробництва грошей катма, а тут ще і в торгівлю мусиш вкладати кошти.

Хіба не потворна ситуація? Бо для кого таємниця, що наші магазини уподобали торгувати імпортною продукцією, маючи з цього неабиякий зиск? А наші виробники закликають до свідомості та патріотизму, вмовляють мало не порівну чи бодай частково перекривати витрати та й утримувати роздрібні ціни на українські вироби на «конкурентоспроможному» рівні. Як ви гадаєте, багато знаходиться охочих на таких умовах реалізовувати ті самі дніпропетровські телевізори?

Концерн «Весна» домагається, щоб його приймачі коштували для покупців якомога дешевше, що гарантуватиме їх збут. А це означає, що торгівля не отримуватиме таких прибутків, як від продажу аналогічних імпортних телевізорів. Лише торгова фірма «Алладін» із Києва погодилася на спільну з дніпропетровцями політику з виробництва й реалізації вітчизняних телевізорів, а надалі й іншої сучасної побутової техніки. Фірма ця і зараз продає дніпропетровські телевізори у Києві. Та вона — як біла ворона. Ніхто більше не пристає до цієї політики, і «найприйнятніше», що дозволяє собі решта, — брати вітчизняні телеприймачі під так звану реалізацію. Тобто повертати гроші підприємству лише після продажу. Але чи хоч здогадуєтеся ви, що це означає — вирвати з рук нашої торгівлі виручку? Й через суд вдасться у кращому разі через рік, коли тим часом на продовження випуску продукції не буде ані копійки. Одне слово, не вмер Данило, то болячка задавила.

А такі неподобства сталися і з мережею гарантованого технічного обслуговування. Була, як відомо, схема-практика гарантованих ремонтів за обопільно укладеними домовленостями між підприємствами-виробниками і підприємствами побутового обслуговування. «Побутрадіотехніка» ніби й тепер ще існує, але теж скошена і, даруйте, розбещена іноземними фірмами та їхніми ділерськими посередниками в Україні. Чи ще хто сумнівається, що наш новоявлений підприємницько-бізнесовий світ насамперед печеться не про неньку-Україну, а про себе? З цього випливає одне: рідному сумлінному виробникові хоч створюй нову власну сервісну мережу. Але, знову ж таки, де йому взяти грошей на таку розкіш? А колишня мережа техніко-торгових центрів, створена підприємствами, сама розорена безгрошів'ям і нічим зарадити не може, хоча й не проти займатися реалізацією власної продукції.

Нарешті, крізь призму концерну «Весна» прозоро видно, що наша економіка теперішня якщо не кримінальна й не корумпована, то неправедна і викривлена — це вже точно. Мало хто знає, приміром, що іноземні фірми, по суті, не експортують своїх телевізорів в Україну. Уряд прийняв-таки мудре рішення на захист вітчизняного товаровиробника, і за перевезення через наші кордони імпортних телеприймачів передбачено чималі платежі та збори, після яких кожен з них у роздрібній торгівлі має коштувати мало не тисячу гривень. Зрозуміло, що на масовий збут годі сподіватися. Але ж звідки беруться у продажу ті «самсунги», «філіпси» та «панасоніки», яких, куди не поткнися, — хоч греблю гати? Та це ж наші всілякі комерційні структури та спільні підприємства їх імпортують. І тут постає запитання: а чом же імпортовані коштують не тисячу гривень, а значно менше? Що, за іншими «правилами гри» потрапляють в Україну? Скоріш або за будь-що домагаються «інших правил», або не сплачують належного до державної скарбниці, відкуповуючись готівкою в кишені чи переказуючи безготівкою на чиїсь персональні рахунки. Чи як ще накажете цю ситуацію трактувати?

Отож невипадково дніпропетровці воліють, щоб не лише на словах у нас відстоювали свого виробника, а й на ділі також. Підприємствам не бракує клопотів і витрат, пов'язаних з відродженням виробництва. Тим паче з його удосконаленням і технологічним осучасненням. А ось відродження збутово-торговельної мережі та мережі сервісних послуг, зацікавлених сприяти винятково власному товаровиробництву, — це вже клопіт держави. Очевидно, вкрай потрібно знаходити можливості створювати такі самі умови, що і в обслуговуванні іноземних виробників. Як і тотальне та послідовне рекламування, передусім свого, піднесення престижу та заохочення всього вітчизняного мусить перебрати на себе держава. Це, коли хочете, має стати провідним у державотворчій політиці та ідеології. Це головне. Бо решта — похідне. Без гордості, самоповаги та почуття гідності й обов'язку, широкого сприяння пріоритетові вітчизняного виробництва незалежна Україна просто приречена.

Як і тоді, коли не забезпечуватиме для своїх виробників змогу працювати за найвибагливішими вимогами та стандартами, але закладатиме відразу в її ціну непосильні податки, — це майже зловмисне самознищення. Дніпропетровці, скажімо, самостійно підготували проект закону про здешевлення телевізорів, що виготовляються в Україні. Пропонують звільнити від податків на додану вартість «на термін виходу підприємства на покупну потужність, але не більше, ніж на два-три роки». Свій проект вони тлумачать як взірець, слушний і щодо випуску інших видів продукції побутового призначення.

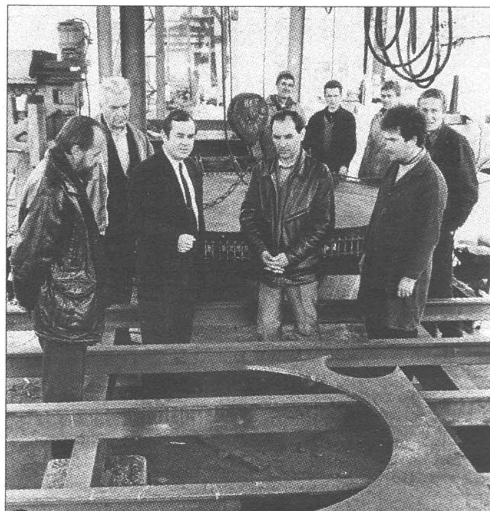
— Поміркуймо разом, — запрошує віце-президент концерну «Весна» Микола Коробський. — Ми почали випускати телевізори, але коли нічого не зміниться, припинимо. Виходить, надходжень до бюджету від телевізорів уже ніколи й не буде — не діждемося. То чи не ліпше звільнити нас від основних податків до виходу підприємства на заплановану потужність? Адже мине два-три роки, і ми зіпнемося на ноги. І надалі бюджет почне отримувати реальні податки з наших телевізорів. Нам під силу буде випускати на рік шістсот тисяч апаратів за ціною 250 — 260 доларів...

Микола Опанасович нагадує, що в колишній соціалістичній економіці таку практику, до речі, успішно застосовували. Товари з індексом «Новинка» звільнялися від податків до повного їх освоювання у планових обсягах. Так, два-три роки «відстрочки» — це немало. Але тут хочеш чи не хочеш — мусиш. Це правда, що мало часу відведено телевізійному виробництву у Дніпропетровську, щоб віднайти шанси, не вмерти...

Микола НЕЧИПОРЕНКО.

Дніпропетровськ.

***P. S.** Коли цей матеріал було підготовлено до друку, надійшло повідомлення, що Європейський Клуб лідерів торгівлі присудив АТ «Концерн «Весна» міжнародний приз «За кращу торгову марку 1997 року». Підставою стало опитування, проведене серед клієнтів і споживачів українського ринку товарів широкого попиту. Шкода лише, що ми самі ціни собі не знаємо.*

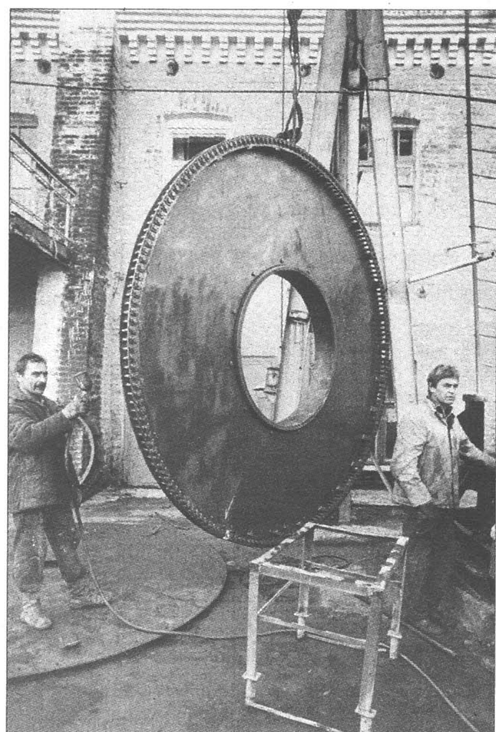
Закон «велосипеда»

За словами директора ЗАТ «Кременчуцький ремонтно-механічний завод» Василя Чхала, суть його полягає в тому, що втримати рівновагу на велосипеді можна лише за умови, коли ти рухатимешся вперед. А якщо стоїш на місці, то рано чи пізно впадеш. З очолюваним виробництвом директорський закон має безпосередній зв'язок. За союзних часів це було, по суті, єдине підприємство, що забезпечувало фабрики всієї країни запчастинами і нестандартним обладнанням. Та навіть монополістам не завжди випадає їсти мед ложкою. Аби втриматися на плаву у вирі ринку, тут почали активно розробляти види продукції передусім для підприємств харчової і переробної промисловості. Винайшли й запустили в серію лінії для виробництва макаронів та лікеро-горілчаних виробів, запасні деталі, вузли і агрегати для кондитерських фабрик, підприємств агропромислового комплексу. Загалом, щонайменше, сотню запатентованих зразків. І віднайшли свою «нішу» в ринку збуту. Завдяки чому мають повний портфель замовлень і впевнено стоять на ногах. Остання розробка заводських умільців — мікрофільтри барабанного типу, які використовують для очищення води від планктону. Потреба в них на очисних спорудах міста велика, оскільки виготовляють їх тільки за кордоном. Відтепер цю проблему знято. І п'ять «доморощених» фільтрів уже встановлено на водозаборі в селі Терешківці і один —у Власівці. Для кременчужан ці події неабиякі, оскільки питна вода стала цілком відповідати держстандарту. А завод одержав замовлення на фільтри з Миколаєва, Запоріжжя, Івано-Франківська, Дніпропетровська та інших міст України. Значить, буде робота, і закон «велосипеда» діятиме.

Григорій ГРИНЬ.

Полтавська область.

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Хроніка. Факти. Події

● *Женева*

Вузлик розв'яжеться?

Чергову спробу знайти розв'язання грузино-абхазького вузла протиріч буде здійснено в Женеві на зустрічі двох сторін конфлікту, скликаній під егідою ООН. Делегацію Тбілісі очолює міністр закордонних справ Іраклій Менагарішвілі, делегацію Сухумі — керівник Абхазії Владислав Ардзінба. Надії на позитивне просування діалогу, який триватиме до 20 листопада, вселяє вищий, ніж перше, рівень представництва абхазької сторони.

● *Вашингтон*

Усі сподіваються, що війни не буде

США сподіваються врегулювати кризу навколо Іраку мирним шляхом, але якщо це не вдасться, змушені будуть вдатися до використання сили разом з іншими країнами чи навіть в односторонньому порядку. Про це заявив помічник президента США з національної безпеки Семюель Бергер. Він повідомив, що США хотіли б домогтися від Багдада виконання резолюцій ООН і поновлення роботи міжнародних інспекторів.

Водночас віце-прем'єр Іраку Тарік Азіз заявив, що Багдад «не заперечуватиме» проти участі американських інспекторів у складі спеціальної комісії ООН з роззброєння Іраку за умови рівного представництва всіх членів Ради Безпеки ООН. «Необхідно, щоб у новому складі комісії всі постійні члени Ради Безпеки мали однакову вагу», — сказав Азіз. Він відзначив, що Ірак «не відчуває ворожнечі до американців», але «не хоче, щоб США керували діяльністю спецкомісії і щоб в очах Ради Безпеки ООН думки американських інспекторів мали характер неспростовних доказів».

● *Будапешт*

Проголосували за НАТО. Але не всі

В Угорщині оприлюднено попередні підсумки всенародного референдуму з проблеми вступу країни до НАТО. За даними центрвиборчкому, що обробив на цей час більш як 99 відсотків бюлетенів, за НАТО проголосували 3 млн. 327 тис. громадян, проти — лише 574 тис. Іншими словами, прибічників НАТО виявилося більше 85 відсотків із тих, хто голосував, супротивників блоку — менш як 15 відсотків. Однак явка виборців становила лише 49,24 відсотка.

● *Львів*

Комплімент приватному сектору...

(Початок на 1-й стор.).

Хілларі Клінтон мала зустрічі з керівниками міста, виступала перед жіночою громадою.

Перші леді України та США Людмила Кучма і Хілларі Клінтон відвідали Неонатальний центр обласної клінічної лікарні, який співпрацює з американськими медиками, ознайомилися з діяльністю центра реставрації ікон у Національному музеї, відвідали школу-інтернат імені Соломії Крушельницької. А напередодні візиту до Львова надійшла гуманітарна допомога від Гіллларі Клінтон — карета «швидкої допомоги» для обласної спеціалізованої дитячої лікарні, медичне обладнання.

За повідомленнями кореспондентів «ГУ» та зарубіжних агентств.

Невже нарешті підтримуватимуть?

Погляд з-за океану

ПІДТРИМКА реформ є визначальною рисою політики Америки щодо України, — заявив 11 жовтня посол Уільям Кортні, спеціальний помічник Президента і старший директор у Раді національної безпеки у справах Росії, України та Євразії.

Виступаючи на конференції керівництва неурядової Вашингтонської групи, Кортні говорив про американську підтримку здійснених в Україні демократичних та економічних реформ, зокрема щорічного переказу їй грантів майже в 300 мільйонів доларів і надання кредитів ще на 300 мільйонів доларів.

Перед парламентськими виборами, наміченими на березень 1998 року, і президентськими виборами, наміченими на жовтень 1999 року, деякі політичні сили виступають за зниження темпу жорстких реформ. Але зниження темпів реформ у минулому загострювало й посилювало страждання простих українців, — зазначив Кортні.

Нинішня ситуація

Демократія робить величезні кроки в Україні. Вибори, що в цілому були вільними і чесними, допомогли закріпити громадську підтримку незалежності й суверенітету України.

Але загроза корупції затьмарює образ України як демократичної держави. Склалася думка, що тут важко займатися бізнесом без «особливої домовленості». Україна одержала деякий обсяг зарубіжних інвестицій, та порівняно з потенційними можливостями це лише маленька цівка. Обтяжливі правила й податки витісняють малих підприємців у тіньовий сектор економіки, який є джерелом половини доходу України, що робить їх усіх більш підвладними хабарництву і здирству. Корупція знижує довіру суспільства до органів влади і суспільну підтримку реформ.

Корупція і проблеми, які у зв'язку з цим мали американські інвестори, змусили Конгрес США змінити своє ставлення до України. Проблема виходить за межі вибіркової інформації чи поширених у суспільстві думок. Палата представників і Сенат розглядали навіть можливість пов'язування надання половини обсягу допомоги Україні в 1998 році з «поліпшенням ділового клімату».

Конкуренція на світовому ринку жорстка, і Україна має забезпечити інвесторам достатні підстави для того, щоб вони робили своєю столицею Київ, Львів чи Харків, а не Прагу, Варшаву чи Будапешт. Для залучення нових інвесторів Україна має ясно продемонструвати, що вона заохочує економічну свободу, жорстко розправляючись із корупцією, що вона рада інвесторам.

Економічні показники

Жорсткою бюджетно-фінансовою політикою і кредитно-грошовим регулюванням вдалося приборкати інфляцію, і гривня стала порівняно стабільною одиницею. Це важливе завоювання. Водночас триває скорочення економічної діяльності. За офіційними даними, обсяг ВВП скоротився в першій половині 1997 року більш як на 7 відсотків порівняно з першою половиною минулого року. Темпи приватизації знизилися приблизно вдвоє порівняно з 1996 роком, коли уряд приватизував майже 400 підприємств щомісяця, головним чином малих: на щастя, нині ми бачимо активізацію цього процесу. Обсяг заборгованості в зарплаті та пенсіях збільшився до двох з лишком мільярдів доларів. Прийнято лише невелику частину законодавчого пакета, необхідного для проведення економічних реформ.

Для протистояння цим викликам реформи мають набрати великої сили. Перспективи цього здавалися позитивними наприкінці 1996 року, коли Україна оголосила про намір реалізувати сміливу програму припинення економічного спаду і закласти фундамент для економічного зростання. Фахівці США та МВФ (Міжнародного валютного фонду) допомогли Україні підготувати цю програму. Однак Україна не виконала більшу її частину, що змусило донорів відмовитися від надання значної частини міжнародної фінансової підтримки.

Наприклад, у липні Україна відмовилася від своїх недавніх обіцянок Світовому банку щодо реформування енергетики, що змусило банк призупинити надання 100 мільйонів доларів, призначених для республіки.

Незважаючи на ці проблеми, ми посилено працюємо з Україною та МВФ щодо розчищення шляху для реалізації підписаної наприкінці серпня угоди в обсязі 540 мільйонів доларів. Банк дав своє фінансове добро, що дозволило Україні продати єврооблігації на суму 450 мільйонів доларів. Але чорнило ледве встигло висохнути, і тепер програма МВФ знову опинилася під загрозою зриву — якщо Україна різко не змінить свій курс. Важко перебільшити згубні наслідки відходу України від програми реформ.

Ми не залишимо цю ситуацію без уваги. Наступного тижня до Києва вирушить група наших найвисокопоставленіших економічних фахівців, щоб зустрітися з економічною командою Президента Кучми. Вони окреслять курс, яким слід рухатися, щоб підтримати економічну стабільність. Але вони також працюватимуть зі своїми українськими колегами, щоб зазирнути і за рамки нинішньої кризи й допомогти їм розробити стратегію зміцнення впевненості інвесторів і стимулювання приватних інвестицій.

Продовження взаємодії

Деякі виклики, з якими Україна має справу, можуть видатися нездоланними з наближенням парламентських і президентських виборів, але майбутні вибори не мають стати виправданням сповільнення реформ. Навпаки, за умов демократії вибори відкривають унікальні можливості для вироблення консенсусу, для втілення нових перспективних ідей і відмови від концепцій, що не виправдали себе.

Америка й Україна створили механізми спільної роботи у важких питаннях для досягнення спільної мети: створення незалежної і суверенної України, що живе в безпеці в межах своїх кордонів і в мирі зі своїми сусідами.

Президент Клінтон часто говорив, що розглядає Україну як наріжний камінь своєї стратегії європейської безпеки. Відображенням цього є рівень нашої взаємодії і наш намір підтримувати ті кроки, які Україна готова зробити для забезпечення процвітання свого народу. Зрештою, ця відповідальність лежить на Україні, і ми є лише партнери, які можуть допомогти їй у цьому процесі й робитимуть це.

Матеріал люб'язно надано редакції посольством США в Україні (публікується зі скороченнями).

Східні землі Німеччини наздоганяють західні в галузі технологій майбутнього: цей надлегкий автомобіль з блоком із трьох сонячних модулів, змонтований як обтікач, розроблено в університеті міста Галле (Саксонія—Ангальт).

Румунів позбавлять «шопів» та «маркетів»?

Незабаром румунський сенат розгляне законопроект щодо захисту румунської мови, повідомляє ДІНАУ-Укрінформ. Ініціатор цього розгляду — голова сенатської комісії у справах освіти Георге Прутяну. За аргументи парламентарій наводить надмірне використання в публічних місцях та на сторінках мас-медіа написів і повідомлень іноземними мовами — хоч основна частина населення Румунії ними не володіє. А це, вважає професор Прутяну, дратує і призводить до інтелектуального дискомфорту.

Словом, ситуація, як дві краплі води, схожа на нашу.

СКАНДАЛИ МІСЦЕВОГО ЗНАЧЕННЯ

(Анатолій Чубайс і сюрпризи «історії приватизації»)

ОСТАННІМ часом найбільші скандали, що істотно впливають на стабільність в Російській Федерації, пов'язані... з книгами. Не встигли вщухнути пристрасті навколо сенсаційної коржаковської «Від світанку до заходу», як розпалилися нові дискусії щодо «Історії російської приватизації», яка, до речі, існує поки що тільки як рукопис.

Цікаво, що цього разу емоції спричинені не так фактами, викладеними в книзі, як гонорарами, обіцяними авторам. А серед них: перший віце-прем'єр Анатолій Чубайс, віце-прем'єр і голова Міндержмайна Максим Бойко, керівник Федеральної служби у справах з неспроможності та фінансового оздоровлення Петро Мостовий, перший заступник керівника адміністрації президента Олександр Козаков, міністр фінансів Альфред Кох (усі, крім Анатолія Чубайса, нині вже колишні чиновники). Кожному з названих осіб було обіцяно 90 тис. доларів гонорару. Державна Дума РФ вирішила, що гонорар завеликий, і запропонувала генеральному прокуророві ретельно вивчити це питання.

Але президент Борис Єльцин вирішив не очікувати рішення генерального прокурора і скористався своїми повноваженнями, щоб погамувати скандал: його указом Мостового, Бойка та Козакова було звільнено з посад. А ось Анатолія Чубайса, який виявив ініціативу і сам подав прохання про відставку, помилувано: повинну голову меч не січе.

Насправді, ні для кого не секрет, що скандал не вартий ламаного гроша. Якщо проблема тільки у високому гонорарі, то деякі політики заробили на «літературній ниві» набагато більше. Очевидно, проблема все-таки не в гонорарі, а в персоні не надто популярного в очах російських законодавців Анатолія Чубайса, якого держслужбовці за очі часто називають просто «рудий», тобто «хлопчик для биття». Проте цього разу в жертву було віддано інших.

А взагалі, цікава ситуація склалася нині в Росії: найбільш гучні відставки та найскандальніші історії, пов'язані саме з тими політиками, за якими стоять чималі фінансові концерни (можливо, це свідчить, що країна вже живе за капіталізму?) Безперечно, історія російської приватизації ще піднесе немало сюрпризів.

Наталя ФІЛІПЧУК.

Не сипте сіль на «Снікерс»,

або Чому вмирає кооперація, створювана роками коштом народу

До уваги уряду

Узятися за перо мене змусила ситуація в системі споживчої кооперації, яка, на мій погляд, уже перейшла критичну межу. Ще трохи і руйнівні процеси можуть призвести до необоротного: загибелі торгівлі на селі.

Мабуть, висловлю крамольну думку, але на роки, які прийнято вважати застійними, припала найбурхливіша пора розвитку матеріально-технічної бази споживчої кооперації не тільки в нашій області, а й в усій Україні. Держава не шкодувала коштів на будівництво в сільській глибинці сучасних торговельних підприємств, створювалася інфраструктура обслуговування механізаторів, тваринників у найвіддаленіших селах. За ці роки в Україні було збудовано більш як півтори тисячі нових торговельних центрів, універсальних магазинів, близько тисячі торговельних підприємств з поглибленою спеціалізацією.

Згадайте: вони прикрашали будь-який райцентр, будь-яке село і завжди в них був товар, потрібний сільському трудівникові. До обласного центру за гвіздками, інструментами, посудом не треба було їздити. Поряд з матеріально-технічною базою існувала і добре налагоджена на державному рівні система постачання роздрібної торгівлі продовольчими і промисловими товарами. В системі споживчої кооперації України діяло 105 великих оптових баз, на яких завжди був товар, необхідний для трудівників села. До 1991 року споживча кооперація постійно нарощувала обсяги продажу, і з усього товарообороту України майже третина припадала на нашу систему.

А що тепер? Руйнівні процеси, що відбуваються в економіці держави, мені здається, найнищівнішого удару завдали по споживчій кооперації. У нас катастрофічно знецінилися власні оборотні кошти, немає грошей для закупівлі товарів, а комерційні банки так підняли ставки за користування кредитами, що брати їх, наче смерть. Амортизаційні нарахування, податки на землю, плата за освітлення, опалення, охорону магазинів уже не під силу кооперативним організаціям. І колись потужна матеріально-технічна база з налагодженою інфраструктурою нині розвалюється на очах. Повірте: боляче дивитися на жалюгідний стан раніше розкішних сільських торговельних центрів, на будівництво яких витрачено величезні народні кошти.

Мені можуть заперечити, що таке трапляється в поганих господарів. Мовляв, дрібні комерсанти виживають, торгуючи на селі. Так, приватник почав торгувати в райцентрах. Але чим? Снікерсами, марсами, жувальною гумкою, горілкою... І при цьому не платить у казну держави нічого. Комерсанти на колесах у значно кращому становищі, аніж кооперація. Ми торгуємо власною продукцією собі на шкоду: адже ніхто не повезе хліб, сіль, сірники та інші життєво важливі товари в далекі села. А ми возимо й платимо податки, бо знаємо: без споживчої кооперації не буде сучасного українського села.

Який вихід зі становища, що склалося? Повірте, не раз перебирав варіанти. Віддати сільські магазини в оренду — немає бажаючих, продати за повною балансовою вартістю — немає покупця. Законсервувати — назавжди втратити, бо рознесуть магазин по цеглинці, а віддати комусь за безцінь — означає для держави величезні збитки.

Єдина надія на допомогу державі, здобутком якої і є закладена за народні гроші матеріально-технічна база кооперації. І цей здобуток потребує такого самого дбайливого ставлення, як, скажімо, культурні цінності, сільські палаци й будинки культури. Адже не завжди ми злидарюватимемо. Та й нині за підтримки уряду, якому не повинно бути байдуже забезпечення селян товарами першої необхідності, ми могли б вистояти. Тим паче, що Закон України «Про споживчу кооперацію», що його так довго чекали робітники галузі, передбачає надання підприємствам і організаціям споживчої кооперації тих самих пільг, що й господарствам агропромислового комплексу. Але це залишилося голою декларацією.

Цього року Верховна Рада внесла зміни до Закону «Про пріоритетність соціального розвитку села і агропромислового комплексу в народному господарстві» щодо розмірів державних централізованих вкладів, які спрямовуються на зміцнення матеріально-технічної бази соціальної сфери села та агропромислового комплексу. Як ми надіялися, що в цьому документі згадають і про споживчу кооперацію, яка працює на селі і для села! Не дочекалися. Хоча, пригадуєте, на всіх рівнях стверджувалося, що вона — складова частина агропромислового комплексу і на неї також мають поширюватися пільги щодо оподаткування, оплати енергоносіїв. Але все це залишилося добрими побажаннями. Хоча споживчій кооперації доводять регіональні замовлення на закупівлю сільгосппродукції, проте фінансової допомоги на це держава не надає.

Виходить, величезна галузь, де працюють мільйони навчених людей, приречена на повільну смерть? Не хочеться в це вірити, бо в цивілізованих країнах споживча кооперація процвітає і підтримується урядом. А наш непередбачуваний «дикий ринок», як уже всім ясно, не виконуватиме соціального замовлення держави щодо забезпечення сільського населення необхідними товарами. На сірниках і солі великого прибутку не «навариш». І здоровий глузд підказує: селу без кооперації не обійтися, а нам без підтримки держави не вижити. Ось тільки чи дочекаємося її?

Не мені одному, а всім працівникам кооперації хотілося б, щоб цей крик душі та біль за долю галузі почули й відчули народні депутати, члени уряду. Проблеми її подальшого розвитку потрібно розв'язувати негайно.

Ілля ЛАТУЛ,
голова правління Миколаївської облспоживспілки, заслужений працівник сфери послуг України.

Спорт

«Арія» варязького гостя, від якої стало моторошно...

Україна — Хорватія. 1:1 (перший матч — 0:2). Повторна зустріч турніру «плей-оф» за путівку до фінальної частини чемпіонату світу-98 з футболу.

1:0 Шевченко, 4, 1:1 Бокшич, 28.

Україна: Шовковський, Лужний, Беженар, Головко, Попов, Дмитрулін (Михайленко, 62), Гусин (Кривенцов, 86), Калитвинцев, Косовський, Шевченко, Ребров.

Хорватія: Мрмич, Ярні, Асанович (Тудор, 90), Шукер, Бобан, Бокшич (Влаович, 85), Сольдо, Шарич (Ковач, 56), Шимич, Юрчич, Юрич.

Попереджено Бобана (6), Сольдо (11).

Суддя Руне Педерсен (Норвегія).

15 листопада. Київ. НКС «Олімпійський». 6 градусів. 75 000 глядачів.

Подію, яка сталася на 8-й хвилині цієї доленосної для нас зустрічі, дивилися-передивилися у відеозапису безліч разів. І немає жодних сумнівів, що Віталій Косовський провів чистий гол, добивши м'яча, якого в руках не втримав Мар'ян Мрмич. Однак пролунала «арія» норвезького арбітра Руне Педерсена, який взяття воріт не зарахував. Потім він так і не пояснив, з якого пальця висмоктав положення «поза грою».

Гадаю, не варто прогнозувати, як розвивалися б можливі події за рахунку 2:0 після 8 (!) хвилин боротьби на старті. Але Педерсен мав зовсім інший план, ніж футболісти збірної України та багатотисячна аудиторія їхніх шанувальників. Свистком цей панок, слід віддати йому належне, володіє віртуозно. Своїм надокучливим і нудним сюрчанням він не давав дихнути гравцям однієї команди, весь час збиваючи темп. Водночас полегшував завдання опонентам, створюючи їм найсприятливіші умови.

Отже, незарахований гол сокирою розпачу впав на голови господарів поля. Переконаний, що найстійкіші зламалися б психологічно за такого повороту подій.

А починалося все напрочуд вдало і щасливо. З перших же секунд наші заволоділи ініціативою. І дуже швидко відкрили рахунок. А зробив це саме той Андрій Шевченко, якого найбільше боялися хорвати. Атакуючий тиск українців досяг інсультного рівня. Очікувався вибух. Але, повторюю, сталася гидка несправедливість.

Утім, треба було грати. Ще в першому таймі українська команда створила кілька моментів, які могли завершитися успішно. Скажімо, на 22-й хвилині Віталій Косовський блискавкою промчав флангом і зробив чудовий простріл. На жаль, ніхто з наших не наспів, щоб проштовхнути м'яча у порожні ворота. Хоча де, скажіть, гарантія, що Педерсен зарахував би гол?..

А на 28-й хвилині до нас хижим звіром підкралася трагедія. Після удару хорватського «римлянина» Алана Бокшича м'яч, зачепивши одного з наших гравців, рикошетом відскочив у ворота. Що ж, забити три м'ячі і не пропустити жодного у грі проти такого сильного суперника — завдання малореальне. Либонь, так подумали й наші футболісти. Хоча дуже старалися до кінця. Однак, як кажуть, за свистком Педерсена потяг рушив до Франції, але без нас...

Мирослав Блажевич — наставник хорватської команди — після матчу був у своєму репертуарі і почастував пресу черговою порцією компліментів на адресу збірної України. Він знову кілька разів назвав її найсильнішою у світі, але ... після хорватської.

— Знаєте, — поділився він, — я двічі пережив величезний страх. Уперше, коли на жеребкуванні в Цюріху нам випали українці. І оце тепер, коли другий м'яч влетів у наші ворота.

Однак пан Блажевич назвав дії арбітра правильними.

А Йожеф Сабо багато уваги приділив «сеньйору» Педерсену. «Коли б він зарахував другий гол, — прокоментував тренер, — все було б інакше. Ми змінили б тактику. Вже не треба було б пресингувати весь час».

Пан Сабо сказав також, що його контракт у збірній завершується 31 грудня. А що далі? Він і сам поки що не знає.

Про незарахований гол, який зламав команду психологічно, казав мені і воротар нашої збірної Олександр Шовковський. «Але життя триває. На обрії — відбірковий цикл чемпіонату Європи. Хочу подякувати всім уболівальникам, — сказав Олександр, — які за такої неприємної погоди прийшли підтримати нас. Сподіваюся побачити їх на трибунах цієї арени і 27 листопада, коли київське «Динамо» в поєдинку з «Ейндховеном» вирішуватиме дуже важливе завдання в Лізі чемпіонів».

Того самого дня відбулося ще три поєдинки серії «плей-оф»: Югославія — Угорщина. 5:0 (перший матч — 7:1). Бельгія — Ірландія. 2:1 (1:1). Італія — Росія. 1:0 (1:1).

Віктор БРАНИЦЬКИЙ.

На знімках: засмучений Андрій Шевченко; веселі Крунослав Юрчич, Звонимир Бобан та Давор Шукер прямують привітати арбітра...

Фото Юрія ВЕНГЕРЕША.

***

Відбувся пропущений матч чемпіонату країни. **«Шахтар» (Донецьк) — «Торпедо» (Запоріжжя). 4:0.** 4000. 1:0 Кривенцов, 63, 2:0 Дранов, 65, 3:0 Дранов, 71, 4:0 Зубов, 89.

...А взимку тренуйтеся бити пенальті

Першість України. Перша ліга. 21-й тур: «Явір»—«Нафтовик» — 2:2. Острівний, 63, Завгородній, 80, з пенальті — Корощенко, 51, Ліпинський, 71. «Сталь»—«Волинь» — 3:1. Полушин, 22, Плотников, 61, Акімов, 80 — Ларін, 89. «Шахтар» — «Буковина» — 1:2. Барабаш, 56, з пенальті — Жабинський, 4, Головатчук, 44. На 67-й хв. Білоус («Б») не реалізував пенальті. ФК «Львів» — «Металург» — 2:0. Луцишин, 7, Гурка, 41. «Верховина»—СК «Миколаїв» — 1:4. Прудкий, 53 — Скидан, 31, Корпонай, 56, Забранський, 66, Шейхаметов, 89. На 40-й хв. Гецко («В») не реалізував пенальті. «Металіст» — «Динамо-2» — 4:2. Рудняк, 10, Школьников, 78, Лукаш, 83, Іваненко, 87 — Венглинський, 3, Леоненко, 33. ФК «Черкаси» — «Нива» — 1:0. Четверик, 22. ЦСКА-2 — «Полісся» — 3:0. Дараселія, 32, 38, 65. «Зоря» — «Кремінь» — 0:1. Продан, 30. «Авангард-Індустрія» — «Поліграфтехніка» — 2:3. Бондар, 44, Свистун, 73 — Мельниченко, 10, Никончук, 21, 52. На 35-й хв. Ломака («А-І») не реалізував пенальті.

Лише три хвилини знадобилося другій команді динамівців Києва, щоб відкрити в Харкові рахунок у грі з «Металістом». Та господарі за підтримки 15 тисяч глядачів кинулися атакувати і швидко відновили рівновагу. Щоправда, на перерву команди пішли за рахунку 2:1 на користь динамівців, яких вивів уперед Леоненко. А у другому таймі «Металіст» показав таку гру, якої від нього очікували вболівальники. У харків'ян виходило геть усе: і гра в обороні проти грізних і швидких нападників-киян, і красиві атаки, і точні удари по воротах. Одне слово, «Металіст» заслужено переміг.

Цікавим був матч у Черкасах, де господарі приймали вінницьку «Ниву». Лідер намагався впіймати черкаських футболістів на контратаках, але пройти добре організований захист їм не вдалося. А господарі гол забили в середині першого тайму. Він виявився переможним.

У Києві блиснув майстерністю Дараселія, провівши три голи у ворота «Полісся». Можливо, син відомого грузинського футболіста, вдосконалюючись з кожною грою, в наступному колі проб'ється в «основу» першої армійської команди?

Ще одна цікава деталь: у цьому турі було призначено п'ять пенальті і три з них не було реалізовано. Два — господарями і один — гостями. Що ж, удари з «точки» треба відпрацьовувати під час тренувань...

Перед останнім туром першого кола команди в таблиці розташувалися таким чином: «СК «Миколаїв» — 47 очок, «Металіст» — 42, «Нива» — 40, «Динамо-2», «Нафтовик» — по 36, «Сталь», ФК «Черкаси» — по 35, ФК «Львів» — 30, «Металург», «Буковина» — по 29, «Волинь» — 27, «Полісся» — 26, ЦСКА-2, «Поліграфтехніка» — по 25, «Явір», «Десна» — по 24, «Зоря» — 20, «Кремінь» —19, «Верховина», «Шахтар» — по 17, «Авангард-Індустрія», «Хімік» — по 9.

Вчора відбулися матчі останнього кола.

Ярослав СЕРГІЄНКО.

Абзац з листа

Хто вкрав у державі тумбочку, де гроші лежать?

ПРОКИНУТИСЯ одного ранку багатим — не голлівудська целюлоїдна казка, а українська національна мрія. Величний новітній епос про гетьмана Полуботка —підтвердження сказаного. Чим менше у громадянина кишенькової готівки, тим більше ваблять його захмарні закони перерозподілу грошових знаків усередині однієї, окремо взятої держави. Або ж з прицілом на Німеччину.

Тим часом німців ваблять самі грошові знаки, й вони роблять усе, щоб конкретно напхати ними гаманець. А мрії про перерозподіл залишають поодиноким співгромадянам (класикам, наприклад, марксизму). З усього видно, що така позиція трохи раціональніша за нашу.

І це сумно. Бо іноді, стоячи біля вікна, не хочеш, а ловиш себе на думці, що вервечка немічних бабусь і дідусів перестала нишпорити на смітнику не тому, що перший український Штольц нарешті нагодував їх хлібом, а через зовсім іншу причину: ці бідні, голодні душі віднишпорили першими...

А в усьому іншому, прекрасна маркізо, редакційна пошта надзвичайно цікава.

Кому в країні жити добре...

Добрі люди, дуже прошу допомогти хто чим може. З миру по нитці — голому свитина. Я інвалід І групи, майже не пересуваюся, хіба що ледве по квартирі. Живу одна, пенсія мізерна, продавати вже немає що. Хто що зможе: буряки, картоплю, квасолю. У нас така дорожнеча — нічого не купити.

Раїса ЛУБИНЕЦЬ.

Кіровськ Донецької області (повна адреса — у редакції)

***

Радгосп-технікум не виплачує зарплату з літа минулого року. Нема в нас ні порошку, ні мила, не кажучи вже про крупи. Натуроплату дали таку мізерну, що ні з чого навіть коржа спекти. Всі проблеми вирішуються тільки через секретаря, до директора потрапити неможливо. Зерно й соняшник пішли на погашення боргів організаціям, а наші гроші — ніби й не борг. Ходили до бухгалтерії дізнатися про зарплату — так наплутано, що нічого не розбереш.

МАТАСАР, СВЕТЕНКО — усього 29 підписів.

Мигія Миколаївської області.

Істеблішмент без трусів не може

Економічна криза буде в нас ще довго, бо вона не впливає на матеріальне становище керівників держави й високопосадових чиновників і урядовців.

Михайло ЧЕРКАСЬКИЙ, інвалід ВВВ.

Саксагань Дніпропетровської області.

***

Якби моя воля — посадив би можновладців на наші 37—66 гривень і подивився, як вони і з комунальниками розрахуються, і на харч залишать, і на труси виділять, коли вони (гривні) зостануться.

Микола КЛИЧОВ, пенсіонер-шахтар.

Донецьк.

***

Я захворів на туберкульоз. Куди тільки не звертався, щоб допомогли придбати ліки, — і жодної відповіді. А депутат пан Скипальський переслав мені 100 гривень на придбання медикаментів.

Іван ЛИТВИНЮК.

Полапи Волинської області.

***

Шановні керівники держави, коли маєте серце, то затримайте собі й чиновникам зарплату на 3—4 місяці, щоб хоч трохи погасити заборгованість у масштабах держави.

ХРУЛЬ, ШАПОВАЛОВ, КРАСИНСЬКИЙ.

Жовті Води Дніпропетровської області.

Не кохайтеся, чорнобриві, та й із москалями

Чоловік висилає з Росії гроші на утримання дітей. Переказ з Курильських островів іде місяць, а далі таке починається! На пошті кажуть: не дає банк, у банку: не перерахувала Росія. Я не вірю в ці казки. Гадаю, гроші надійшли і справно працюють на чиюсь користь. Чи, може, я помиляюся?

Зоя ШЕВЧЕНКО.

Полтава.

Нам допоможуть: Німеччина; газ; бюджет

Чому громадянам інших країн, які були в Німеччині на роботах, виплатили по 5 марок за «трудодень», а нам, — українським остарбайтерам —400-600 фіксованих? Україну фашисти майже стерли з лиця землі — мабуть, жодна інша країна, окрім Білорусі, так не постраждала.

Товариство пенсіонерів-остарбайтерів.

Нікополь.

***

Нашим урядовцям невтямки, що бідняки своєчасно не встановили газові лічильники не через те, що «спали», а лишень тому, що не мали грошей. А тим часом джерело для встановлення лічильників у оселях бідних є. Це кошти, які монополіст здирає за надлишки газу, якого ніхто не споживав, бо його й не подавали. Кожен, хто хоч трохи знайомий з теплотехнікою та теплоенергетикою, знає, що невідомо ким обгрунтована, а Кабміном встановлена норма споживання газу /11 кубометрів/ — необхідна для опалення квадратного метра площі хіба що брезентового намету. А маємо ж — і Антимонопольний комітет, і Товариство захисту прав споживачів.

Віталій БОЖЕНКО.

Житомир.

***

Щоб у бюджеті були гроші, слід почнати формувати його з видаткової частини. А зменшити її можна, переглянувши всі бюджетні організації: які з них конче потрібні, а без яких можна й обійтися.

Валентин МОРОЗОВ.

Луганськ.

Назад, до зони?

Мені 58 років. Пропоную керівникам держави вжити ряд заходів задля виходу країни з кризи. Зменшити посадові оклади всім, хто отримує понад 200 гривень, на 10 відсотків. А тим, хто має 150—200, —на п'ять. 30 відсотків зарплати, яка перевищує 100 гривень, перераховувати на ощадкнижки. Дозволити проводити розрахунки за послуги та приватизацію через ощадбанки. Раз на рік вкладники мають право зняти готівкою 500 гривень. Усі — в разі смерті вкладника. Пенсіонерам дозволити працювати на постійних засадах, крім виборних посад, не більш як рік. Якщо ситуація в державі за шість місяців не поліпшиться, оклади зменшувати відповідно до рівня спаду виробництва. А збільшувати лише із його зростанням.

В. ТИМЧЕНКО.

Первомайський Харківської області.

Народна версія

Прочитав у «ГУ», що Нацбанк продовжив термін обміну карбованців на гривні до кінця року. За цілий рік кожен зміг обміняти чесно зароблені гроші, й награбовані теж, бо ж міняли в усіх банках України в необмеженій кількості. Нині карбованці можуть бути хіба що в того, хто має доступ до сховищ, де лежать ще не знищені купюри. Бери звідти будь-яку суму і з веселою душею обмінюй на гривні!

Читач.

Мукачеве Закарпатської області.

У житті завжди є місце для соломонового рішення

Не треба бути високочолим, щоб зрозуміти: не скоро, ой не скоро буде повернено людям їх вклади. Ринкові реформи пішли юзом, зусібіч тільки й чути про охлялу державну скарбницю. Головні режисери нашого життя орієнтуються на фантастичну терплячість народу. Але ж і їй настає край. Нині уряд верстає бюджет на 1998 рік. Тож у мене визріла думка: а що, коли він знайде можливість для престарілих брати з вкладів у ощадбанках по 30—50 гривень щомісяця?

Ірина КИТАЄВА, ветеран праці.

Калуш Івано-Франківської області.

За листом читача

Отже, за любов!

КОНФЛІКТ між дільничним міліціонером Станіславом Місюсом і бригадиром тракторної бригади Юрієм Деміденком за 10 соток землі «дійшов» аж до Києва. Останній закликав «Голос України» бути арбітром у їхньому земельному спорі.

За версією Юрія Петровича, який 43 роки пропрацював у колгоспній механізації, його, незважаючи на трудові заслуги, брутально зневажено. «У мене відібрали садибу, — пише заявник, — віддали її міліціонеру. Я цією землею користувався 30 років. За яким законом у мене її забрали? Всі мене знають у селі, й кожен каже: «Не віддавай садиби якомусь прибульцю. Він молодий. Нехай бере за селом». Прошу вас відмінити рішення сільвиконкому». Образа, прагнення не поступитися своїм і покликали Деміденка написати скаргу аж у Київ.

Після зустрічі зі скривдженим у тракторній бригаді, а потім з головою сільради Віталієм Басасом стало зрозуміло, що, власне, садиби ніхто у автора листа не відбирав, і так перебільшено називає він один свій наділ. З'ясувалося, що сім'я Юрія Петровича має біля власного будинку 41 сотку городу і, на свій клопіт, по селу ще маленькі клаптики городу. Один з них, згідно з рішенням сільвиконкому, й переоформлено на дільничного міліціонера, бо впритул прилягає до наданого йому будинку.

Аргументи дружини охоронця правопорядку 15-ти населених пунктів були досить промовисті:

— Мій чоловік з 1994 року в Новгород-Сіверському районі працює дільничним. Тулилися з двома дітками на квартирі. А оце лише в листопаді минулого року дали тут житло у двоквартирному будинку, город за кілька кілометрів від житла. Ми попросили у сільради ще ці 10 соток. Адже по моркву, цибулю аж під ліс не набігаєшся з малими дітками. Юрію Петровичу дали взамін тут за сотню метрів землю. Але навесні, поки чоловік був на роботі, він почав орати під нашими вікнами... Посадив картоплю.

Збоку все ніби просто. У сільраді розсудили по-людському: все-таки негоже молодій сім'ї вирощувати петрушку, огірки та інший овоч за кілька кілометрів від дому.

Чужу землю ділити легко. Юрія Петровича вона годувала 30 років. Можна його звинуватити: сякий-такий, не розуміє ситуації, не чинить по-справедливому, по-доброму. А я б йому поспівчував і водночас похвалив за почуття власності. Мало, ой як мало у нас людей, котрим дорога своя земелька, що її удобрюєш, доглядаєш, плекаєш. Вона для нього, як для когось пещена доця. Не може він ось так відразу погодитися з її втратою, заміною. Не засуджуймо чоловіка за любов!

Сергій ПАВЛЕНКО.

Новгород-Сіверський район Чернігівської області.

Зупиніть потяг, я вийду

Запитуєте — відповідаємо

Інвалідам ВВВ раз на рік належить пільговий проїзд у будь-який кінець України будь-яким видом транспорту. Як бути, коли мені їхати до доньки спочатку залізницею, а потім автобусом?

Василь КЛИМЧУК.

Первомайськ Харківської області.

Як повідомили у Міністерстві праці та соціальної політики, згідно з пунктами 7 та 21 статті 13 Закону «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» інваліди ВВВ мають право на безплатний проїзд всіма видами міського пасажирського транспорту, автомобільним транспортом загального користування в сільській місцевості, а також залізничним і водним транспортом приміського сполучення та автобусами приміських маршрутів у межах області — за місцем проживання.

Інвалідам війни І та ІІ груп надано право безплатного проїзду раз на рік (туди й назад) міжміським залізничним, водним, повітряним або міжміським автомобільним транспортом. Це право треба використати протягом року. Їхати можна лише одним видом транспорту.

Кожному місту — візитну картку

Сервіс

На Заході в будь-якому, навіть невеличкому, населеному пункті є так звані візит-центри, в яких можна отримати вичерпну інформацію, передовсім, про місцеву туристичну інфраструктуру: готелі, ресторани, крамниці, музеї, пункти прокату автомобілів тощо. Такі установи допомагають заощадити час і є своєрідним виявом гостинності мешканців міста. У вересні Інститут досліджень діаспори та товариство «Україна» підписали з управлінням з питань готельного господарства, туризму та екскурсій Київської держадміністрації угоду про створення такого універсального візит-центру (УВЦ) в столиці.

Центральний офіс центру матиме філії в аеропортах "Бориспіль" та "Київ" («Жуляни»), на залізничному вокзалі та приміських транс'європейських автошляхах. УВЦ представлятиме як столицю, так і регіони, а забезпечення його діяльності бере на себе Інститут досліджень діаспори. За попередніми планами, вже у січні наступного року центральний офіс візит-центру прийматиме відвідувачів, до уваги яких буде запропоновано різноманітні друковані (буклети, довідники, каталоги, карти) та відеоматеріали туристичного, історично-культурного й економічного змісту.

Нова інституція стане у пригоді працівникам іноземних дипломатичних представництв, бізнесменам і просто тим, хто полюбляє подорожувати. До речі, тільки за перше півріччя цього року столицю відвідало майже 40 тисяч туристів із 89 країн світу.

Ігор ВИННИЧЕНКО, директор Інституту досліджень діаспори.

Її дитя — її багатство

Родинне коло

Більш як 20 тисяч сімей на Вінниччині — багатодітні. Третина сімей, в яких виховують трьох та більше дітей, ледве зводять кінці з кінцями. Переважна більшість не має коштів навіть на більш-менш пристойне харчування. Тож не дивно, що малюки з таких родин частіше хворіють, а рівень смертності в багатодітних сім'ях майже вдвічі вищий за середній по області.

Втомившись чекати допомоги від держави, місцеві жінки вирішили об'єднатися в боротьбі за виживання і створили Спілку багатодітних матерів.

— Передовсім ми хочемо достукатись до керівників на місцях, — каже голова спілки Олена Панчук, мати семи дітей, економіст за освітою. — Плануємо провести в усіх райцентрах, містах і селах зустрічі багатодітних родин з представниками органів влади всіх рівнів. Ми просимо небагато: сприяти виплаті хоча б мізерної допомоги, обіцяної державою для таких сімей, а ще — підтримати їх у святій справі — вихованні дітей.

Нова громадська організація має намір клопотати про розширення державної допомоги багатодітним сім'ям та створення дієвого механізму забезпечення для них нормальних умов життя. А поки що спілка започаткувала нове свято — День багатодітної родини, який віднині вінничани відзначатимуть щороку.

Віктор СКРИПНИК.

Вінниця.

Запитуєте — відповідаємо

Пільга тільки для авто з ручним керуванням

Пише вам ветеран праці. Я — інвалід II групи, моя дружина — інвалід I групи. Маємо автомобіль «Москвич-427» 1975 року випуску, без ручного керування. Прочитав у вашій газеті Закон «Про внесення змін до Закону України «Про податок з власників транспортних засобів та інших самохідних машин і механізмів» від 18.02.97 р. Згідно з п. «в» ст. 4 цього закону я звільняюся від сплати податку, але куди б не звертався, мені відмовляють. Що робити?

Микола ШУПИК.

Чернігівська область.

Пунктом «в» статті 4 вказаного вами закону від сплати податку звільняються: особи, зазначені у пунктах 1 і 2 статті 14 Закону України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи», статтях 4—11 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», статті 8 Закону України «Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні», а також особи, які мають один легковий автомобіль із об'ємом циліндрів двигуна до 2200 см. куб. (ГАЗ-24 до 2500 см. куб.), а також інваліди I і II груп, які мають один автомобіль з ручним керуванням.

Стверджуючи, що маєте право на звільнення від податку, в своєму листі ви посилаєтеся саме на ст. 8 Закону України «Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні», але в цій статті йдеться не про ветеранів праці, а про осіб, які мають особливі трудові заслуги перед Батьківщиною, такими вважаються Герої Соціалістичної Праці та повні кавалери ордена Трудової Слави, які мають відповідні посвідчення.

Ви з дружиною, як інваліди I й II груп, мали б право на звільнення від сплати податку з власників транспортних засобів та інших самохідних машин і механізмів за наявності одного на двох автомобіля з ручним керуванням.

До речі, Кабінет міністрів України постановою від 8 вересня 1997 року № 999 затвердив новий Порядок забезпечення інвалідів автомобілями.

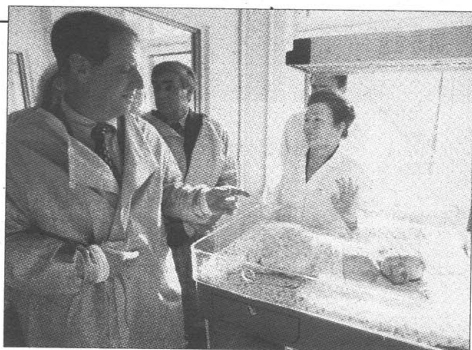
Марина КОВАЛЬЧУК, юрисконсульт.

Фотофакт

З турботою про нове життя

Нещодавно в столичному «Центрі охорони здоров'я матері та дитини Правобережжя» відкрито регіональний навчально-методичний центр з реанімації новонароджених. Цю програму фінансує уряд США, а координує в Україні Американський міжнародний альянс охорони здоров'я (АМАОЗ). У відкритті центру взяли участь радник Президента США Річард Монінгстар, посол США в Україні Уїльям Г. Міллер, заступник міністра охорони здоров'я Раїса Богатирьова, регіональний директор АМАОЗ Оксана Хартонюк.

Впровадження нових методів реанімації дасть змогу значно знизити смертність серед новонароджених. Як повідомила головний неонатолог Міністерства охорони здоров'я Олена Сулима, лише торік з 1000 немовлят 225 потребували обов'язкової медичної допомоги вже у перші хвилини життя. Тепер вона надаватиметься вчасно і кваліфіковано.

Фото Володимира ТАРАСЕНКА.

«Афганські» новосілля

Місцевий масштаб

Здано в експлуатацію 72 квартири для «афганців» в житломасиві «Південний», що в Запоріжжі. Відтепер будинок по праву називатиметься «афганським», бо і в двох перших під'їздах, що заселені на початку року, господарями квартир стали сім'ї колишніх військовослужбовців з «обмеженого контингенту».

Житло «афганці» побудували за допомоги Запорізького міськвиконкому за свої кровні, сплативши одразу 50 відсотків вартості. Решту повернуть протягом трьох років під 15 відсотків річних.

Володимир ДУПАК.

Стипендія — обдарованим дітям

Низку муніципальних стипендій для обдарованих дітей — вихованців мистецьких шкіл заснував Чернівецький міськвиконком. Міські стипендіати отримуватимуть і допомогу в організації художніх виставок, авторських концертів і виданні перших книжок. Одне слово, мерія опікуватиметься найбільш обдарованою творчою молоддю — починаючи з шкільної парти аж до повного становлення.

Василь БАБУХ.

З місією добра

Медицина

***Вперше** у медичній практиці Волині луцький хірург Валентин Мартинюк та його шведський колега, професор Кейм Хельмус із Гетеборга успішно провели дуже рідку урологічну пластичну операцію, яка тривала 12 годин.*

Операції чотирирічного волинця Сашка, який мав рідкісну вроджену патологію, передувало лікування у Швеції. До речі, вартість лише першого етапу операції становила майже 40 тисяч американських доларів, але, завдяки Скандинавській дитячій місії, ці кошти було знайдено. За ініціативою цієї організації декілька років тому й почалася співпраця Волинського територіального дитячого медичного об'єднання та університетського шпиталю з Гетеборга. Шведські хірурги регулярно приїздять до Волині та обстежують дітей, передовсім із районів, що постраждали від аварії на ЧАЕС. За результатами цих обстежень щорічно більше 100 юних мешканців Полісся за посередництва дитячої місії направляються на оздоровлення до Скандинавських країн. Шведські медики допомагають медикаментами, передають новітнє хірургічне обладнання і, звичайно ж, діляться своїм досвідом. До речі, безпосередньо у Швеції було прооперовано дев'ять юних волинян.

Богдан БЕРЕКЕТА.

Волинська область.

Сучасні Ломоносови навчатимуться в Холмогорах

Тенденції

Схоже, приклад Ломоносова, який покинув рідні Холмогори з напівпорожньою котомкою й в прямому розумінні цього слова «пішов» у науку, сучасних абітурієнтів не приваблює. У свідомості покоління прагматиків навіть патологічна жага до знань все-таки поступається здоровому глуздові. Діти з бідних сімей із зрозумілих причин не поспішають вистрибувати з батьківського гніздечка, та й навіть їхні заможніші ровесники не завжди можуть собі дозволити поїхати на навчання до іншого міста. Купити квиток на потяг — не проблема, але спробуй потім вижити на 10—15 гривень стипендії!

Цей «соціальний» момент справив певний вплив і на формування цього року держзамовлення у вузах. Міністерство освіти планувало усунути надмірне дублювання різними навчальними закладами підготовки одних і тих самих фахівців, змусивши певну частину абітурієнтів збирати валізи і їхати якщо не до столиці, то, принаймні, до іншої області. Водночас цього року вперше було запроваджено регіональний принцип формування держзамовлення, а тому в деяких вузах за бажанням областей «спірні» факультети залишили. У такий спосіб «генеральний план» прийому на безплатне навчання, що його склало Мінекономіки, довелося скорегувати.

За словами начальника Головного управління вищої освіти Міносвіти Михайла Степка, держава цього року фінансуватиме, здебільшого, ті спеціальності, на які високий конкурс і високий попит в народному господарстві. Природно, сюди не вписується фундаментальна наука, тож її «підживлюватимуть» за залишковим принципом — аби не дати загаснути існуючим науковим школам.

Триває «гуманітаризація» освіти: якщо за радянських часів у структурі держзамовлення 14 відсотків становили гуманітарні спеціальності й 52 — інженерні та наукові, то нині це співвідношення складає 40 до 60.

Сьогодні тільки невиправні романтики не мріють стати юристами, економістами чи менеджерами і тільки ліниві керівники вузів не відкривають у себе такі факультети. Якщо так триватиме й надалі, в 2005 році фахівців із права й економіки спіткає доля безробітних.

Поки що, як стверджують у Міністерстві освіти, після закінчення вузу вдається влаштувати на роботу 70 відсотків випускників. Щоправда, згодилися їм отримані знання чи ні, з'ясувати важко: невідомо, скільки з цієї кількості працює за спеціальністю.

Ганна РОМАНЦОВА.

Інформація про випуск акцій відкритого акціонерного товариства «Квадриліон»

I. Характеристика емітента

1.1. Фірмове найменування: Відкрите акціонерне товариство «Квадриліон»

Товариство створено шляхом реорганізації (зміни організаційної форми) товариства з обмеженою відповідальністю «Квадриліон» та перереєстрації його у відкрите акціонерне товариство. ТОВ «Квадриліон» є правовим попередником (далі — ПП) ВАТ «Квадриліон».

1.2. Місцезнаходження ПП: 266000, Рівне, вул. Черняка, 6/13. Тел.22-00-80.

1.3. Дата заснування ПП: зареєстроване 24.10.96 р. розпорядженням Рівненського міськвиконкому № 1573-р.

1.4. Предмет діяльності ПП:
— інформаційно-консультаційні послуги;
— інвестиційно-фінансові та маркетингові послуги;
— гуртова торгівля.

1.5. Звіт про статутний фонд ПП:

Статутний фонд товариства становить 10 000 (десять тисяч) грн. і складається з грошових внесків учасників. Увесь статутний фонд фонд оплачений повністю.

1.6. Чисельність службовців ПП: 1 чол.

Основні професійні дані про керівних працівників:

Прізвище, ім'я, по батькові	Посада	Освіта	Кваліфікація	Виробничий стаж
Позняковська Наталія Григорівна	Директор	вища	економіст	5 р.
Позняковська Наталія Григорівна	Гол. бух.	вища	економіст	5 р.

1.7. Баланс за станом на 01.01.97 р. та на 01.10.97 р.

тис. грн.

АКТИВ	На 01.01.97 р.	На 01.10.97 р.
1. Основні засоби та інші позаоборотні активи	—	0,18
2. Запаси і затрати	—	0,26
3. Грошові кошти, розрахунки та інші активи	16,47	12,23
БАЛАНС	*16,47*	*12,67*
ПАСИВ		
1. Джерела власних та прирівняних до них коштів	12,17	12,00
2. Довгострокові пасиви	—	—
3. Розрахунки та інші короткострокові пасиви	4,30	0,67
БАЛАНС	*16,17*	*12,67*

Звіт про фінансові результати та їх використання за станом на 01.01.97 р. та 01.10.97 р., тис. грн.

1. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Найменування показника	Код рядка	Прибутки	Збитки
Виручка (валовий дохід) від реалізації продукції	110	0,65	х
Податок на додану вартість	015	х	0,10
Затрати на виробництво реалізованої продукції	040	х	5,9
Результат від реалізації	050	—	5,35
Доходи та витрати по доходних активах	071	407,65	—
Балансовий прибуток	090	402,37	

Баланс, звіт про фінансові результати та їх використання, довідка про фінансовий стан підтверджені аудиторською фірмою «Рівне-Аудит» (ліцензія № 1101 видана рішенням АПУ № 1030 від 26.10.95 р.).

1.8. Основні показники фінансового стану підприємства:

коефіцієнт автономії, що характеризує фінансову незалежність ПП, становить на 01.10.97 р. — 0,74, а за станом на 01.10.97 р. — 0,94. Підвищення даного коефіцієнта свідчить, що на ПП стійкий фінансовий стан, фінансування діяльності здійснюється в допустимих межах;

коефіцієнт абсолютної ліквідності за станом на 01.01.97 р. на ПП становив 1,21, а на 01.10.97 —1,25, що свідчить про те, що на звітну дату ПП має можливість повністю погасити короткострокові зобов'язання;

загальний коефіцієнт ліквідності ПП за станом на 01.01.97 р. становив — 3,83, а на 01.10.97 р. —16,21, тобто є повна гарантія погашення короткострокових зобов'язань;

коефіцієнт маневреності ПП становив на початок року — 1,00, а на 01.10.97 р. — 1,02, тобто у ПП висока можливість використання власних коштів;

коефіцієнт покриття є загальним показником ліквідності і становив на початок року — 3,83, а за станом на 01.10.97 р. — 16.55. Це свідчить, що на кожну грошову одиницю оборотних коштів припадає 16.55 грошових одиниць оборотних коштів;

коефіцієнт незалежності на ПП становив на 01.01.97 р. — 73.9 %, а на 01.10.97 р. — 94 %. Це свідчить, що більша частина майна ПП формується за рахунок власних коштів;

коефіцієнт фінансування на ПП становив на 01.01.97 р. — 2.83, а на 01.10.97 р. — 15.97, що свідчить про фінансову стабільність ПП.

II. Опис ділової діяльності емітента, тис. грн.

	на 01.01.97 р.	на 01.10.97 р.
Прибуток	7,9	407,3
Кредиторська заборгованість	4,3	0,67
Дебіторська заборгованість	11,3	11,27

За період з 01.01.97 р. по 01.07.97 р. ПП отримав прибутки від корпоративних операцій — 407.65 тис. грн.

Опис ділової діяльності засвідчений аудиторською фірмою «Рівне-Аудит» (ліцензія № 1101 видана рішенням АПУ № 1030 від 26.10.95 р.).

III. Дані про емісію цінних паперів

3.1. Дата і номер протоколу прийняття рішення про випуск цінних паперів:

№ 32 від 16.09.97 р.

3.2. Мета використання фінансових ресурсів:

на даний час АТ не має відомостей щодо використання фінансових ресурсів від емісії.

3.3. Обсяг емісії, що планована: прості іменні акції номінальною вартістю 20 грн. у кількості 40000 шт. на суму 800 000 грн.

3.4. Вид і категорія цінних паперів: прості іменні акції. Серія I, порядкові номери з 00001 по 40000.

3.5. Адреса, за якою здійснюватимуться початок і припинення продажу акцій:

266000, Рівне, вул. Черняка, 6/13.

3.6. Початок продажу: 23.11.97 р.;

припинення продажу: 23.12.97 р.

3.7. Інформація про можливі привілеї власників цінних паперів: усі власники простих іменних акцій мають однакові права щодо володіння, користування та розпорядження своїми акціями.

3.8. Інформація про засновників: фізичні особи, засновники ПП, викуповують не менш як 25 відсотків акцій, якими володітимуть протягом не менше двох років.

3.9. Запланований курс акцій дорівнює номінальній вартості акції.

3.10. Продаж акцій здійснюватиметься емітентом. Торгівця цінними паперами немає.

3.11. Дії, що провадяться у разі перевищення рівня передплати:

у разі, якщо передплата на акції перевищує розмір статутного фонду, зайва передплата відхиляється.

Відмова в передплаті проводиться згідно із переліком передплатників з кінця переліку.

У разі недосягнення рівня передплати реєструється статутний фонд на рівні здійснення передоплати, але не менше 60 % від суми емісії.

3.12. Адреса місця виплати доходів, здійснення різних операцій:

266000, Рівне, П. Могили, 18/3.

3.13. Банківські реквізити: р/р 467353 в Рівненській філії КБ «Княжий», МФО 333584.

IV. Перелік і результати попередніх емісій цінних паперів, а також розподіл цінних паперів за видами. Кількість іменних акцій, випущених емітентом, у тому числі акцій, що є у власності керівних працівників

Цінні папери ПП раніше не випускалися.

V. Фактори ризику в діловій діяльності:

неплатоспроможність споживачів послуг товариства;
нестабільність чинного законодавства України.

Директор Н. ПОЗНЯКОВСЬКА.

Государственная налоговая администрация Алушты сообщает, что Арбитражный суд Республики Крым (Симферополь, ул. К. Маркса, 18) возбудил дело № 2776-5 о банкротстве ЧП «Ярославна» (Алушта, б/р 60 лет СССР, 15, кв. 37, р/с 644392 в Алуштинском отделении Укрсоцбанка, МФО 3324032, директор Ильин В. Н.).

Целью этого объявления является выявление кредиторов и санаторов. Претензии принимаются Арбитражным судом на протяжении месяца со дня публикации объявления.

Якщо «Баланс» для тебе як близький товариш, тоді ти справжній бухгалтер. А головне — захищений від помилок, або Навіщо треба постійно читати щотижневик Центру бухгалтерського сервісу «Баланс»?

Для бухгалтерів, економістів, керівників підприємств і приватних бізнесменів вже мало часу залишається до кінця року. Це з точки зору тих обсягів підсумково-звітних аналізів і документів, які належить їм упорати, щоб подати відомості про результати своєї роботи з служби держстатистики і в податкові адміністрації. Хоч тепер майже постійно тривають подібні «випробування», законодавство з цього питання перебуває в процесі творення і становлення.

Не випадково фірма «Баланс-Клуб», яка і спеціалізується на послугах для бухгалтерів та керівників підприємств, давно нажила неабиякого визнання і авторитету в Дніпропетровську та далеко за його межами. У неї нині, без перебільшення, всеукраїнська слава. Не випадково і клуб бухгалтерів, заснований фірмою, набравши понад чотириста учасників його засідань, диспутів, практичних занять, «круглих столів» тощо, тимчасово припинив прийом нових членів. Адже бажаючих, котрим треба знатися на бухгалтерському обліку чи податкових вимогах, надто багато.

Але не біда, якщо вам не вдалося «пробитися» в цей «елітний» клуб професіоналів. І якщо мешкаєте та працюєте не у Дніпропетровську, а в будь-якому іншому місті України, теж маєте шанси користуватися послугами та надбаннями фірми «Баланс-Клуб». Її філіали і представництва відкрилися практично у всіх обласних центрах і великих містах України, включаючи Київ. А ще фірма видає унікальний і напрочуд корисний щотижневик свого Центру бухгалтерського сервісу «Баланс». Згадали? Зрозуміли? Не сумніваємося, що газета ця вам добре відома. Понад 50 тисяч великих, малих підприємств найрізноманітніших форм власності в Україні передплачують її і, судячи з пошти, яку отримує редакція, не шкодують. Навпаки, вважають незамінною, високоосвіченою і високоерудованою помічницею та порадницею, навіть дуже доречним довідником-енциклопедією. Як ото кажуть, що є настільні книжки, без яких дня не можна прожити, так і «Баланс» має завжди лежати на столі бухгалтера чи економіста. Отож хто ще не знає про нього, радимо, доки не пізно, неодмінно зацікавитися і познайомитися.

Треба погодитися з директором фірми «Баланс-Клуб» Володимиром Дудником, що секрет успіху і його колективу, і періодичного друкованого видання зокрема — вдало підібрані висококваліфіковані фахівці з бухгалтерського обліку, аудиту, правознавства та податкового законодавства. Виникла, по суті, структура, що мобілізувала кращі інтелектуальні сили регіону та спрямувала на підтримку економічно-господарських перетворень і реформ.

— Ми не коментуємо закони чи інструкції, інші законодавчі документи, акти в традиційному популяризаторському варіанті, — каже Володимир Дудник. — Натомість на сотні, якщо уже не на тисячі конкретних запитань, пов'язаних з практикою, даємо чіткі відповіді-роз'яснення, опираючись на чинне законодавство. Читачі газети «Баланс» помітили, напевне, що наші автори не дозволяють собі вживати застереження на зразок «Як на нашу думку» або «Гадаємо, що розуміти треба так». Ні, лише тлумачення, які читаються однозначно, тільки розбір та аналіз практики і ситуацій крізь призму вимог, що диктують чинні на сьогодні в Україні закони.

Про лікарів напівжартома кажуть, наче скільки їх збереться, стільки й буде думок. Для бухгалтерів та економістів, для підприємців, зрозуміло, подібна «довільність» не прийнятна. Щоб уникати помилок та недоглядів, за які нині часто доводиться платити дорого, в кожному випадку потрібна одна, але правильна думка-рекомендація. Як же «Баланс-Клуб» та його тижневик «Баланс» домагаються працювати саме за такими критеріями? Та ще тепер, коли мало не щодня приймають нові закони, не завжди узгоджуються поміж собою і тому вносять плутанину, а обростають численними підзаконними актами та листами навздогін, про які далеко не завжди вчасно навіть дізнаються на місцях?

Виявляється, на кожне питання, яке потрібно висвітлити, тут готують рецензії три групи експертів — юристи, економісти і знавці бухгалтерсько-податкового обліку. Потім начальники управлінь-відділів узагальнюють та зводять до спільного знаменника тлумачення своїх фахівців. Звідси й бажаний результат — той же бухгалтер або керівник підприємства дістає зрозумілу, мотивовану і вичерпну «вказівку до дії». Хто постійно читає «Баланс», той знає і довіряє — бо жодного разу не підвели —авторам газети Галині Грек, Ірині Назарбаєвій, Наталі Алпатовій, Галині Коваленко, Олені Рижиковій чи Аллі Бабак. І неодмінно порадить іншим своїм колегам негайно «познайомитися» з ними. Заочно, звичайно, щоб надалі пильно стежити за публікаціями, які готують ці фахівці.

Редакція «Балансу» давно вийшла на зворотний, а радше взаємний зв'язок зі своїми читачами. Йдеться про те, що вивчає запити та потреби передплатників, отож завжди і вміщує виняткове те, на що бухгалтери, економісти і юристи підприємств та фірм чекають. Періодичних видань, які друкують закони, всілякі накази та розпорядження міністерств і відомств нині, мабуть, вистачає. Але «Баланс» не обмежується ними, левову частку своєї площі віддаючи розділам «На допомогу бухгалтеру» і «На допомогу підприємству». Саме у ці дні газета знов розповсюдила анкету, мета якої —поліпшувати, урізноманітнювати і поглиблювати зміст своїх публікацій. Та ще раз з'ясувати, які відомості й консультації, яка інформація в дефіциті й потрібна понад усе специфічній читацькій аудиторії «Балансу». До того ж, пропонується порушувати ті запитання бухгалтерського обліку, оподаткування чи проблем правового забезпечення підприємницької діяльності, які сьогодні для передплатників найбільш актуальні.

Залишається повідомити, що газета виходить українською і російською мовами, а передплатити її можна у будь-якому відділенні «Укрпошти» України. Тим паче, що «Баланс» має своїх розповсюджувачів не лише у Дніпропетровську, а і в Донецьку, Харкові, Львові, Запоріжжі, Луганську, Києві, Вінниці, Житомирі, Тернополі, Кіровограді, Миколаєві, Полтаві, Одесі, Рівному, Херсоні, Сімферополі й Севастополі, Черкасах і Сумах, Чернігові та Чернівцях. Всюди знайдете тих, хто допоможе вам назавжди потоваришувати з тижневиком «Баланс». А якщо хочете знати, як це зробити, телефонуйте у Дніпропетровськ за телефонами: (0562) 70-07-72 та 70-07-73. Або звертайтеся поштою за адресою: 320600, Дніпропетровськ, вул. Миронова, 15.

Повірте, що коли передплатите «Баланс», то наступного року працюватиметься вам неодмінно легше, спокійніше і без зайвих проблем.

Підготував Микола НЕЧИПОРЕНКО.
Дніпропетровськ.

У номер

• *Київ*

Реформи чекають на кредити

Загальний обсяг фінансування проектів Всесвітнього банку в Україні 1998 року може сягнути 1 мільярда доларів — про це йшлося на зустрічі Президента України Леоніда Кучми з директором Всесвітнього банку в Україні та Білорусі Полом Сігельбаумом, що пройшла минулої суботи в Києві.

Наступного року, вважає віце-прем'єр-міністр Сергій Тигипко, можуть бути реалізовані проекти підтримки підприємництва, реформи фінансового сектора та державного управління. У той самий час Україна та Всесвітній банк перенесли на пізніший термін (починаючи з 1999 року) фінансування проектів реструктуризації вугільної промисловості, розвитку енергоринку, повідомляє «Інтерфакс-Україна».

• *Луцьк*

Ожила символіка Волині

На черговій сесії Волинської обласної ради депутатів затвердили герб і прапор Волині. Відтепер область має герб у вигляді червоного прямокутного щита з білим хрестом, який у геральдиці символізує життя, а також християнство. Червона барва означає мужність та хоробрість, біла — чистоту і непорочність. Як свідчать архівні документи, Волинська земля мала свій герб у першій половині XIV століття. Герб періоду Речі Посполитої вживали на емблемах державних установ та інституцій, що діяли в області у 1921—1939 роках.

• *Одеса*

Є і альтернативний парламент

«Молодь – за чесні вибори» — виборчий центр під такою назвою створив Одеський молодіжний парламент, досить активна й впливова громадська організація, що віднедавна діє в причорноморському місті. Центр, як заявили його засновники, має на меті не тільки вести роз'яснювальну роботу, залучати молодь до виборів, а й рекомендувати кандидатів у члени виборчих комісій на регіональному рівні, проводити «круглі столи» з лідерами політичних партій, організовувати зустрічі кандидатів у депутати різних рівнів з молоддю.

Пам'ять

Ангел Божий замість Горького

У центрі Хмельницького донедавна розташовувалося одне з найстрашніших відомств тоталітарного режиму — управління НКВД-КДБ. Для окраси похмурого відомства навпроти спорудили скверик і поставили пам'ятник пролетарському письменникові Горькому. На початку 70-х років будівельники почали зводити поруч центральний універсам. І тоді перед хмельничанами відкрилася жахлива картина — у підземних катакомбах покоїлися останки тисяч убієнних подолян. Щоправда, громадський осуд сталінських катів прозвучав лише на початку 90-х років. Тоді нова міська влада і вирішила на омитому кров'ю місці спорудити пам'ятник жертвам політичного терору. І ось чотириметрова бронзова статуя — Ангел Божий з хрестом (робота відомого українського скульптора Миколи Мазура) — постала перед подолянами. В урочистому відкритті та освяченні взяли участь представники громадськості, політичних партій, священнослужителі, міський голова Михайло Чекман.

Михайло ВАСИЛАШКО.

Хмельницький.

Правління агрофірми «Проскурів», трудовий колектив господарства і громадські організації висловлюють свої щирі співчуття народному депутатові України Рудику Івановi Леонтійовичу з приводу тяжкої втрати —смерті його матері

РУДИК
Євгени Петрівни.

ОТЖЕ, ВЕСЕЛІМОСЯ, ДОПОКИ МОЛОДІ!

(Початок на 1-й стор.).

Минулих вихідних студентська молодь Києва, віддаючи шану духові веселощів, подалася на пошуки видовищ, влаштованих на свою честь державою та численними приватними спонсорами. А вибрати справді було з чого. Щоправда, елітний «Осінній студентський бал» у Палаці культури «Україна» з Іриною Білик, Олександром Пономарьовим, Наталією Могилевською та іншими зірками Університету культури та мистецтв залишився недосяжним для основної студентської маси. Запрошення на це дійство, що відбулося за сприяння Міністерства України в справах сім'ї та молоді, стало своєрідною відзнакою кращим студентам зі столиці та регіонів. Більш демократичною і доступнішою була «Музична сесія», зорганізована Мистецьким центром «Арт-Велес», яка вилилася у театралізований шоу-концерт за участю цілої низки альтернативних гуртів та виконавців («Мертвий півень», «Плач Єремії», «Океан Ельзи», «Кому вниз», «So...» та ін.). До речі, альтернативність шоу полягала не лише у складі його учасників, а й у формі подачі, сценографії та естетиці дійства. У столичному Палаці спорту відбувся гала-концерт фестивалю «Перлини сезону». Вхід на всі ці заходи був безкоштовний. Утім, має рацію той, хто вірить, що свято мусить продовжуватися — 30 листопада та 19 грудня відбудуться чвертьфінал та фінал конкурсів краси «Студентська красуня-97» та «Міс Києва-97».

А тим часом про студентський хліб насущний турбуються здебільшого політики. Як повідомило агентство «Рух-прес», учора з нагоди Дня студента Молодий рух провів пікетування Кабінету міністрів України (в деяких обласних центрах було пікетовано обласні державні адміністрації). Молоді рухівці вимагали від уряду відновлення студентських пільг на проїзд у міжміському транспорті, а також гарантій недоторканності цих пільг у майбутньому.

До речі, за повідомленням агентства «Інтерфакс-Україна», Прем'єр-міністр України Валерій Пустовойтенко підписав постанову про зниження з 4,5 до 4 середнього бала успішності, необхідного студентам вузів для отримання стипендії, про відміну плати за повторну здачу іспитів та про підвищення нижньої межі стипендії для аспірантів.

Анастасія ПЕРЕПЕЛИЦЯ.

Форум політичних сил і ЗМІ

Вибори-98

Забезпечити взаємодію провідних рекламних агентств, засобів масової інформації з політичними партіями, блоками має на меті перший фестиваль політичної реклами «Лідер XXI». Представники політичних рухів і передвиборних блоків, професіонали-політологи, журналісти, соціологи зустрічатимуться 18—20 грудня в Українському домі.

У рамках фестивалю відбудуться творчий конкурс кращих робіт професійних журналістів, семінари для учасників передвиборного процесу, прес-конференції. Ці «оглядини» — чудова нагода для професійних іміджмейкерів виставити на конкурс найкращі зразки соціальної реклами у різних номінаціях, продемонструвати найліпшу іміджеву рекламу, тобто запропонувати свої послуги в передвиборних кампаніях.

На думку ініціаторів форуму, аналіз представлених робіт має бути ефективним і професійним. Журі фестивалю очолив голова Спілки журналістів України Ігор Лубченко, а оргкомітет — заступник Голови Верховної Ради України Віктор Мусіяка.

Оксана ЧЕХОВСЬКА.

Ми будемо другі, а може, й перші

Лідер «Громади», народний депутат України Павло Лазаренко відвідав 14 листопада Чернігівську область, де ознайомився з діяльністю щойно створених осередків партії. Під час зустрічі з журналістами на запитання нашого кореспондента, чи не вплине війна компроматів НДП і «Громади» на послаблення позицій обох партій, він відповів:

— Я вдячний керівництву, що звинуватило мене у всіх смертних і несмертних гріхах. 800 ревізорів три місяці перевіряють Дніпропетровську область. Але нічого немає, нічого не підтверджується. Що ж до НДП, то партія «Громада» не збирає компроматів на неї і ніколи цього не робитиме. Ми принципово не критикуватимемо жодну партію, жодного лідера.

* * *

Про участь у президентських виборах Павло Лазаренко заявить не раніше 30 березня 1998 року. Про це лідер партії «Громада» сказав у суботу під час зустрічі з партійним активом Запоріжжя.

— Людина має моральне право заявити про бажання йти на президентські вибори, якщо вона вже пройшла на парламентських виборах, якщо її партія перемогла, — так обгрунтував він свою позицію.

Як повідомив Павло Іванович, минулого тижня він побував у десяти обласних партійних організаціях «Громади» й знову пересвідчився у правильності того, що вибори виграє той, хто наблизиться до особистості, до Людини, подивиться їй у вічі і переконає її.

Реально оцінюючи ситуацію, Павло Лазаренко погоджується з тим, що на виборах-98 «переможуть, на жаль, ліві представники». А поки що «Громада» ставить як завдання бути серед 6—7 партій, що перетнуть 4-відсотковий рубіж, і разом із депутатами-громадівцями від мажоритарних округів сформувати фракцію з 60—70 депутатів й активно працювати у Верховній Раді.

За кількістю зібраних підписів, заявив П. Лазаренко, «Громада» буде друга після комуністів, а можливо, й перша.

— Ми — єдина центристська партія, — підкреслив П. Лазаренко, — яка здатна проводити реформи з урахуванням особливостей української економіки і яка справді перебуває в опозиції до правлячої влади.

У зиму — з новим набором і новими кліпами

Сталося! Віднині в столиці буде ще один університет. Згідно з постановою Кабінету міністрів від 11 листопада цього року, на базі Київського державного інституту культури створено Київський державний університет культури та мистецтв. Маючи IV — найвищий — рівень акредитації, цей навчальний заклад забезпечуватиме своїх випускників сертифікатом державного зразка.

Тепер ректорат спільно з деканатом працюють над новою концепцією розвитку вузу. В її рамках університет плідно працює в експерименті, підтриманому Кабінетом міністрів, Міністерством освіти, Міністерством культури та мистецтв України, що дозволяє зберегти професорсько-викладацький склад та оптимально розподілити педагогічне навантаження протягом року.

Нині в університеті розпочато новий зимовий набір студентів на 1998—1999 навчальний рік «Від зими до зими» Отож абітурієнти, котрі за певних обставин не змогли вступити до вищих навчальних закладів вчасно, матимуть шанс сісти на студентську лаву вже 1 лютого 1998 року.

Як зазначив ректор університету Михайло Поплавський, торік вуз з честю провів рекламний штурм інформаційного простору країни, і віднині змагатиметься за здобуття статусу національного. Щодо творчих планів самого Михайла Михайловича, то 1 грудня має вийти друком його автобіографічна книга «Ректор». Рівно через тиждень пан Поплавський, вже як співак, планує проїхатися з концертним туром «Від сердець до сердець» теренами Західної України в компанії своїх студентів — гурту «Аква віта» та Ольги Юнакової. А на українському телебаченні незабаром з'являться два нових кліпи Михайла Михайловича. Це — «Україно!», знятий на студії «Майстер-відео» на пісню, що вперше прозвучала під час цьогорічного «Осіннього студентського балу» в Палаці культури «Україна». А також «Прощання» (автор пісні — соліст «Акви віти» Ігор Білан), яку дарує ректорові мистецька агенція «Територія «А».

Мар'яна КИРІЄНКО.

ГОЛОС УКРАЇНИ

Засновник — Верховна Рада України.

252019, м. Київ-19, вул. М. Грушевського, 5. Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Головний редактор С. ПРАВДЕНКО.

Редколегія: О. БІЛИК (заст. головного редактора), Л. БРОВЧЕНКО (заст. головного редактора), А. ГОРЛОВ (перший заступник головного редактора), В. ЖЕЖЕРА, В. КРАСНОДЕМСЬКИЙ, С. ПИСАРЕНКО, А. СОЛОНСЬКИЙ, В. СУДДЯ (заст. головного редактора).

Адреса редакції: 252047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-88-23; телефакс — 224-72-54; відділ реклами — 441-89-34, 441-89-44, телефакс — 449-85-62.

• Рукописи не повертаємо.
• Листування з читачами — тільки на сторінках газети.

• За зміст та достовірність інформації у рекламних публікаціях відповідальність несе рекламодавець.
• Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.
• За точність викладених фактів відповідальність несе автор.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами. Індекс 60955. Тираж 251298.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 Зам. 0311217.

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання — КВ № 1 від 26.05.1994 р.